

DF Revy

04: DK-domænet i ord og tal **08:** Biblioteket som igangsætter af et videnfællesskab **11:** Næste generation af webservices! **12:** Samsøgning – et varmt emne **16:** Digitalisering og ophavsretslove **18:** Danmarks Forskningsbiblioteksforenings Vinterinternatmøde

DANMARKS FORSKNINGSBIBLIOTEKSFORENING – DF Revy 29. årgang nr. 1, januar 2006

Redaktion

Naja Porsild (ansvarshavende)
Handelshøjskolens Bibliotek
Fuglesangs Allé 4
8210 Århus V
Tlf. 8948 6523
nap@asb.dk

Redaktionsudvalg

Adrian Price
Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
Tlf. 3528 2116
ap@kvl.dk

Bente Lope
Aalborg Universitetsbibliotek
Tlf. 9635 9360
bl@aub.aau.dk

Mai Aggerbeck
CVU Vita
Tlf. 9612 1500
ma@cvuvita.dk

Abonnement 2006

Årsabonnement for ikke medlemmer 400 DKK
plus porto.

Meddelelser om adresseændring og andet, der
vedrører ekspedition af DF Revy, bedes rettet til:

DFs sekretariat
Hanne Dahl
Statsbiblioteket
Universitetsparken
8000 Århus C
Tlf. 8946 2207
Fax 8946 2220
df@statsbiblioteket.dk

DF Revy	Deadline	Udkommer
Nr. 2	18 jan.	20. - 24. feb.
Nr. 3	01 mar.	03. - 07. apr.
Nr. 4	12 apr.	15. - 18. maj

Manuskripter kan overføres elektronisk som fil til
redaktionens e-mail eller afleveres på diskette (Word)

Annoncepriser 2006

1/1 side: 3500 DKK
1/2 side: 2000 DKK
2-sidet indstik, 4 farver: 3500 DKK

Priserne er excl. moms, foto-, layout- og reproarbejde.

Gentagelsesrabat 15%. Ved indrykning i en hel
årgang gives 25% rabat.

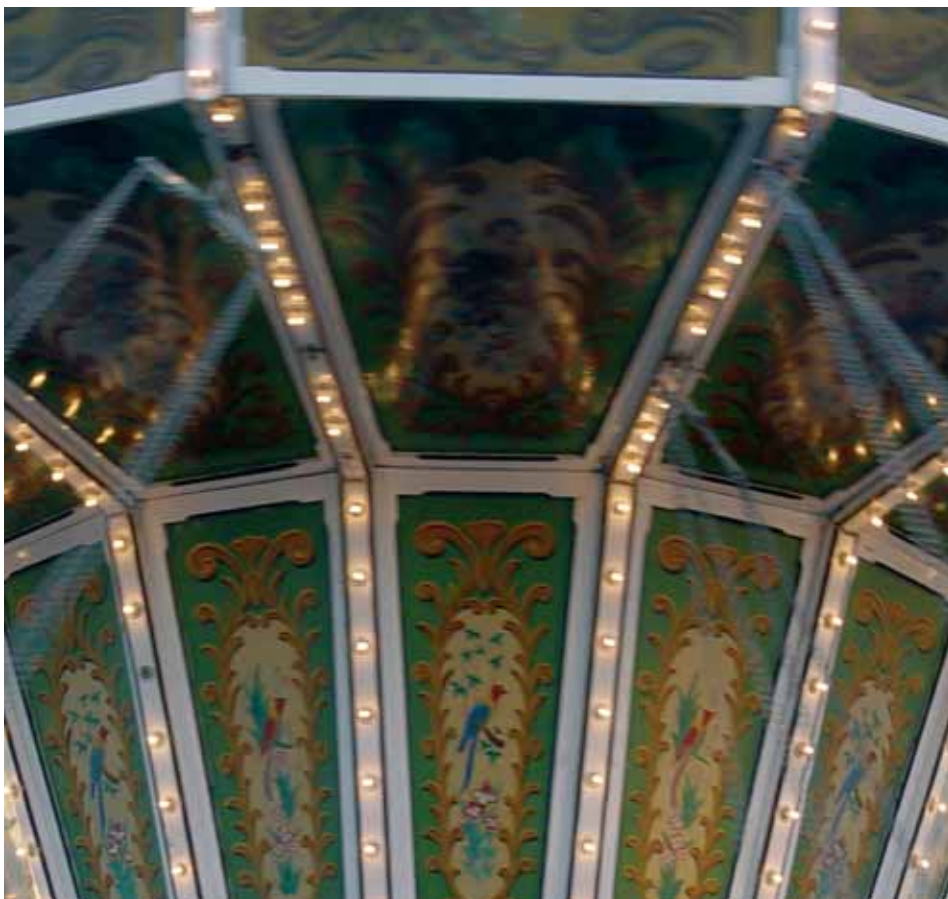
Alle henvendelser vedrørende annoncer bedes
rettet til redaktionen. (Se adresser ovenfor)

Grafisk design og fotos

Hreinn Gudlaugsson
hrg@asb.dk

Tryk

Elbo Grafisk A/S
Oplag: 1100
ISSN 0106-0503
ISSN (online) 1901-1903

04: DK-domænet i ord og tal Af Bjarne Andersen

08: Biblioteket som igangsætter af et videnfællesskab Af Mai Aggerbeck, Karen Frederiksen og Trine Schreiber

I-IV: DF Revy – Register 2005

11: Næste generation af webservices!

12: Samsøgning – et varmt emne Af Helle Lauridsen

14: Kort nyt

16: Digitalisering og ophavsretslove Af Harald v. Hielmcrone

18: Danmarks Forskningsbiblioteksforenings Vinterinternatmøde

Fra Redaktionen

DK-domænet i ord og tal – om netarkivets første erfaringer med tværnsnitshøstningen, som den blev gennemført i juli-oktober 2005. Høstningen dækker kun DK-domæner så de indkomne resultater og erfaringer giver et meget godt billede af netop DK-domænet. Det er så vidt vides den første så dækkende karakteristik af det danske domæne.

Projekt Videnfællesskab, som fortsætter MEDVID-artiklen i nr. 8, 2005, er med til at udvikle samspillet mellem arbejdsplads og uddannelsesinstitution. Projektet skaber et grundlag for produktion, deling og spredning af viden. Samtidig understreger projektet bibliotekets rolle i nævnte sammenhæng og dermed bibliotekets funktion og rolle som videncenter. Projekt Videnfællesskab inspirerer således til nye tanker om bibliotekets fremtidige rolle.

Samsøgning – et varmt emne. Mange har det allerede, endnu flere er i gang med at implementere det eller ønsker sig det brændende. Et interface, hvor alle bibliotekets elektroniske ressourcer kan søges under ét uden at låneren behøver at sætte sig ind i basernes indhold eller søgegrænseflade. Er det løsningen på den stedse mere uoverskuelige navigation i informationsjunglen?

Mange af DF Revys artikler i 2005 afspejler en udvikling, hvor der både inden for biblioteksforskningen, men også i det faktiske udviklingsarbejde på uddannelsesinstitutionerne, arbejdes på at integrere informationskompetence som en naturlig og væsentlig proces, der bør indgå i ethvert studie.

”Begrebet informationskompetence [information literacy] er udviklet i USA omkring 1974 og siden videreudviklet i mange sam-

menhænge og på tværs af faggrænser”. Denne uddybende kommentar af begrebet kommer fra Informationsordbogen (www.informationsordbogen.dk). Selve begrebet er komplekst og består ifølge samme ordbog af mange aspekter. Begrebet udgør nærmest en proces, og derfor kan ordet informationskompetence måske være mindre velegnet til at kommunikere med ”moderinstitutioner” eller andre eksterne agenter omkring den udvikling af bibliotekernes virksomhed, der finder sted på mange uddannelsesinstitutioner lige nu.

DF Revys redaktion har forespurgt forskellige repræsentanter både fra biblioteksforskningens og fag- og forskningsbiblioteksverdenen samt uddannelsesinstitutionerne om deres bud på termen: Informationskompetence. Fra Baglinjen bringer deres hurtige og umiddelbare overvejelser.

... og så ikke et ord mere om informationskompetence!

DK-domænet i ord og tal

Af Bjarne Andersen

Den 1. juli 2005 trådte en ny revision af pligtafleveringsloven i kraft i Danmark. Det betød at nationalbibliotekerne i Danmark – Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket – fik pligt og lovhjemmel til at indsamle og bevare den danske del af internettet.

Bjarne Andersen
Driftsleder
netarkivet.dk
bja@netarkivet.dk
netarkivet.dk

Indsamlingen begyndte i juli 2005 og varetages af et virtuelt center: **netarkivet.dk**, der drives i et tæt samarbejde mellem de to biblioteker.

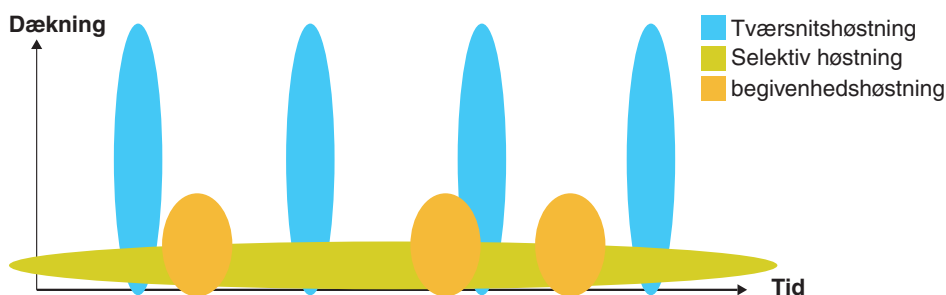
Indsamlingen gennemføres med traditionelt webcrawler-software der foretager automatiseret indhentning – såkaldt høstning - efter en 3-strengt strategi:

1. Tværsnitshøstning af alle relevante domæner 4 gange årligt
2. Selektiv høstning af ca. 80 domæner med hyppigere frekvens (fx dagligt)
3. Begivenhedshøstning af 2-3 begivenheder årligt

Den samlede strategi kan illustreres som vist på figur 1.

Tværsnitshøstning giver et bredt billede af den danske del af internettet. Alle kendte domæner hentes med få restriktioner komplet. De **selektive høstninger** dækker udvalgte netsteder (fx nyhedsmedier) med højere frekvens – potentielt ned til 1 gang i timen og giver et kontinuerligt billede af et lille antal særligt betydningsfulde og dynamiske netsteder, mens **begivenhedshøstningerne** kombinerer de 2 andre strategier og indsamler et højere antal – i størrelsesordenen 2-4000 – med en hyppigere frekvens fx dagligt. Netarkivet har i oktober/november gennemført den første begivenhedshøstning omkring kommunalvalget 2005.

Denne artikel omhandler netarkivets første erfaringer med tværsnitshøstning som blev gennemført i juli-oktober 2005. Denne tværsnitshøstning dækkede kun DK-domæner, hvorfor erfaringerne fra den giver et meget godt billede af netop DK-domænet. Det er så vidt vides den første så dækkende karakteristik af det danske domæne.

Figur 1: Høstning - efter en 3-strengt strategi

Konceptuelle præmisser

Tværsnitshøstningen er gennemført under en række præmisser:

1. Høsterne blev igangsat på en komplet liste fra DK-hostmaster fra juni 2005. Listen rummede ca. 607.000 domænenavne
2. Høsterne kunne på det tidspunkt ikke håndtere domænenavne, der rummede danske karakterer (æ, ø og å), hvorfor det reelle antal domæner der forsøgtes høstet var ca. 579.000
3. Høsterne respekterede ikke robots.txt standarden (læs længere nede hvorfor)
4. Indsamlingen blev gennemført med en grænse på maksimalt 5000 objekter pr. domæne for at undgå blandt andet overlast på de besøgte web-servere og for at undgå de såkaldte crawlertraps (læs mere om dem senere)

Tekniske forhold

Teknisk blev høstningen gennemført under følgende forhold:

1. På 2 maskiner med hver 2 CPU'er og 4 GB RAM. Hver maskine kørte 2 instanser af webcrawlersoftware
2. Med open source høsteren heritrix¹

3. Gennem nationalbibliotekernes 100 Mbit netforbindelse på forskningsnettet.
4. Med en båndbreddebegrænsning på maksimalt 3 Mb/sek pr. høster-maskine og maksimumgrænse på 500 Kb/sek pr. domæne.
5. Tog ca. 3 uger i effektiv høstnings-tid fordelt over perioden juli-oktober 2005 – altså et effektivt båndbreddeforbrug på 2.9 Mb/s hvilket svarer til ca. 25 Mbit/s
6. Hentede 138.796.750 objekter som fylder ca. 5.3 Tbytes (5.300 Gbytes)

Begrænsninger

Da dette var den første totale indsamling af det danske domæne og da netarkivet ønskede at gå varsomt frem, blev det besluttet at sætte en maksimal grænse på antallet af objekter pr. domæne. Grænsen blev sat til 5000 objekter pr. domæne ud fra en tese om, at dette ville sikre hovedparten af de danske netsteder komplet og stadig give et dækkende billede af de meget store sites.

Grænsen blev primært sat af 2 grunde. For det første ønskede vi ikke at overbelaste de danske web-servere mere end højst nødvendigt. Vi var klar over denne indsamling for mange netsteder ville generere en langt højere trafik

end normalt og ønskede naturligvis til stadighed at holde os gode venner med ejerne af de berørte netsteder – de er trods alt vores vigtigste samarbejdspartnere, om end de i princippet ikke selv skal foretage sig noget.

Indsamlingen med webcrawler-software fungerer konceptuelt på den måde at softwaren fodres med en række startsteder (her den komplette liste af DK-domænerne forsider). Disse sider hentes, softwaren finder links til nye sider og sådan kører processen, ind til der ikke er flere sider tilbage på de domæner, der blev startet på, eller til grænsen på de 5000 objekter per domæne er nået.

For det andet fungerer grænsen også som et praktisk værn mod de såkaldte crawlertraps. Crawlertraps er steder på nettet hvor web-crawleren som navnet antyder 'fanges' i den virtuelle verden, forstået på den måde, at web-crawleren kommer til at hente i princippet uendelige mange sider, hvis den ikke bremses på den ene eller anden måde. En typisk og ofte forekommende crawlertrap er en kalender-applikation, hvor man på et netsted kan klikke sig rundt i kalenderen – fx med links til næste dag, næste måned og næste år. Her kan web-crawleren bliver ved med at finde nye links og hente nye sider helt uden reelt indhold, da de færreste kalendere rummer indgange mange år ud i fremtiden (eller fortiden).

Det at anvende en maksimal grænse giver naturligvis en række usikkerheder på den efterfølgende statistik. Især påvirkes statistikkerne over hvor store de danske netsteder er, forstået på den måde, at de netsteder, der nåede grænsen på de 5000 objekter, jo reelt er større end 5000 – vi ved bare ikke hvor meget. Antallet af sites, der helt praktisk nåede grænsen, var dog ikke så stort, som den efterfølgende statistik vil vise, hvorfor usikkerheden reelt kun omfatter et mindre antal sites.

Forekomsten af crawlertraps trækker også statistikken over de danske netsteder størrelse lidt op, idet crawlertraps får sites til at se større ud end de reelt er. Vi har ikke nogen brugbar statistik over hyppigheden af crawlertraps, primært fordi de er næsten umulige at finde maskinelt.

Robots.txt

Indsamlingen af den danske del af internettet respekterer ikke de såkaldte robots.txt direktiver. Undersøgelser fra 2003-2004 viste, at rigtig mange af de særligt vigtige netsteder (fx nyhedsmedier, politiske partier) havde ret strenge robots.txt direktiver, der gjorde, at hvis de blev efterlevet, ville der ikke bliver arkiveret noget som helst. Robots.txt er derfor eksplicit nævnt i bemærkningerne til loven, ikke fordi robots.txt er en juridisk standard (snarere en slags gentlemen agreement), men netop fordi de parter, der blev inviteret i høringsfasen (professionelle aktører inden for internetbranchen), havde mulighed for at forholde sig kritisk til den tilgangsvinkel.

Statistikken for den første tværsnitshøstning viste, at godt 35.000 netsteder havde robots.txt direktiver og dermed havde mere eller mindre strenge regler for, hvad web-crawlere må hente. Netarkivet har ikke ressourcer til manuelt at kigge på indholdet af disse mange forekomster, hvorfor udgangspunktet med at ignorere robots.txt standarden med arkivets formål in mente synes naturligt.

Netarkivet er naturligvis klar over, at robots.txt også er opfundet for at hindre web-crawlere i at lave forespørgsler på URL'er, der potentielt kunne skabe problemer på de besøgte netsteder (fx sender indlæg til debatfora, sender mail til webmaster og lignende). Vi står altid til rådighed til at finde en hurtig og effektiv løsning, såfremt det skulle vise sig af netarkivets web-crawlere, har opført sig u hensigtsmæssigt, og vi har da også haft et mindre antal henvendelser af den art. En oplagt løsning er, at overholde robots.txt på de sites, hvor det måtte skabe gener at lade være, og den model er da også blevet brugt i et par tilfælde. En anden mindre begrænsende løsning er, at netarkivet i sit system kan indbygge nogle regler for bestemte URL'er (eller URL-syntakser), der ikke må hentes.

Nogle få henvendelser har også peget på robots.txt direktivernes anvendelse til at undlade materiale, som producenten finder irrelevant (fx private fotos m.m.). Det er hverken netarkivets eller folks egen opgave at definere, hvad der i 2005 er relevant eller ej. Fremtidens forskere kunne måske netop afsløre interessante ting på baggrund af materiale, der måske i dag umiddelbart vurderes som uinteressant, men om 10 eller 50 år måske er vigtige kilder.

Da netarkivets formål er at bevare den danske del af internettet i al evighed (i princippet), skal vi ikke begrænses af hvad nogle i dag måtte finde relevant eller irrelevant, hvilket også er hovedårsagen til at tværsnitshøstningen overhovedet gennemføres.

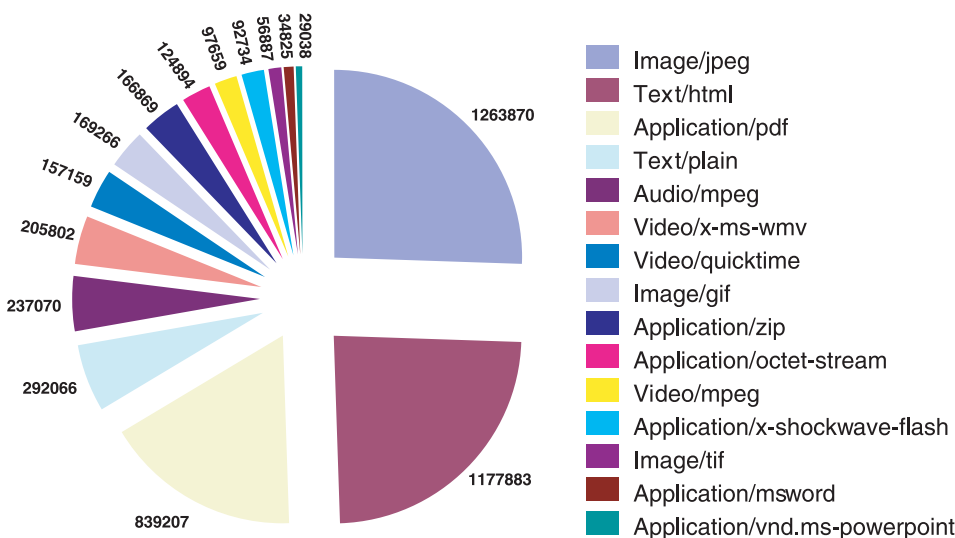
I andre lande (fx Australien) har man ind til for ganske nyligt kun indsamlet efter en selektiv strategi, men også her har man nu indset (og fået en lovgivning der matcher dette), at vi ikke i dag kan sige, hvad der er interessant i fremtiden, hvorfor det findes mest sikkert at prøve at bevare alting. Prisen på lagerplads falder stadig, hvorfor dette i praksis også i dag er en overkommelig opgave sammenholdt med for bare 5-10 år siden, hvor datamængder af denne størrelse skulle lægges på bånd for at holde internetarkiveringsprojekter på et rimeligt budget.

Filtyper

Indsamlingen af hele det danske domæne giver flere interessante statistikker. Den følgende statistik viser fordelingen af filtyper på det indsamlede. Den kan blandt andet være med til at sige noget om, hvilke formater der er de mest populære – om danskerne fx foretrækker Word eller PDF, når der skal publiceres dokumenter på internettet.

Figur 2 viser datamængden i Mbytes for de 15 filtyper der fylder mest i indsamlingen. Mest overraskende er det nok, at JPG-billeder ligger som topscorer. Vi tolker dette som et vidnesbyrd om, at digitalkameraer efterhånden er blevet ret almindelige, og at danskerne i stadig stigende grad lægger det private fotoalbum ud på den offentlige del af internettet. Stikprøver har vist, at vi fra en del netsteder har hentet private fotoalbums med 1000-vis af billeder, flere af disse albums med billeder i endog meget høj opløsning.

En mindre overraskelse har det været, at PDF-filer ligger på 3.-pladsen med antal Mbytes. Det er et klart tegn på, at PDF-filer i 2005 er langt det mest foretrukne format til publicering af dokumenter (bortset fra dokumenter i HTML-format). Det bliver interessant at følge den statistik i de kommende år.

Figur 2: Datamængden i Mbytes for de 15 filtyper der fylder mest i indsamlingen.

Ikke overraskende fylder AV-materialet (audio/* & video/*) også meget i statistikken, fordi disse formater i sig selv fylder meget.

Sammenlagt dækker de 15 filtyper mere end 93 % af den samlede datamængde. Ud af en samlet liste på 613 unikke mimetypes, hvor af en pæn del ikke er officielt registrerede mime-types, er det således en stor andel. Langtidsbevaringen af filer i netarkivet vil sandsynligvis ikke kunne holde liv i samtlige filtyper, men denne statistik viser, at vi kan bevare langt størstedelen af det samlede arkiv, hvis 'bare' vi kan bevare et mindre antal forskellige filtyper. Flere af filtyperne på top-15 listen rummer dog også endog meget store udfordringer, når det kommer til bevaring, men det er en problemstilling der slet ikke er plads til i denne artikel.

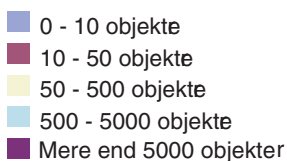
Statistikken over de 15 filtyper der fylder mest målt i antal Mbytes vises i tabel 1. Tabellen rummer også information om antallet af objekter, der er hentet af de pågældende typer, samt den gennemsnitlige filstørrelse for filtyperne.

Målt i antal er det ikke overraskende HTML-filer, der er langt de mest udbredte – over 50 %. Derefter kommer de 2 mest udbredte billedformater, JPG og GIF. Sammenlagt dækker de 3 filtyper over mere end 97 % af antallet af objekter, men altså kun 52 % af mængden målt i Mbytes.

Målt i antal er det også klart, at PDF er langt mere udbredt end Microsoft Word, da der er mere end 8 gange så mange PDF-filer end Word-filer.

Også publicering af videoklip på internettet ser ud til at være en stadig mere almindelig praksis. Således har den første tværsnitshøstning indsamlet mere end 88.000 videoklip.

Den gennemsnitlige filstørrelse for samt-

Figur 3: Objekter pr. domæne

lige filer, der er indsamlet, ligger på ca. 40 Kb. Dette er en pæn stigning i forhold til en undersøgelse de to biblioteker lavede i 2001. Her var den gennemsnitlige filstørrelse ca. 34 Kb. Stigningen på 17 % vidner om stadig større båndbredde i de danske hjem og mere plads på webhotellerne rundt om i det danske land.

Danske netsteders størrelse

Den første tværsnitshøstning blev reelt igangsat på ca. 579.000 domæner pga. problemer med domænenavne, der indeholder æ, ø og å. Statistikken kan derfor være en smule forvredt i de tilfælde, hvor domæner, der ikke kunne hentes størrelsesmæssigt, fordeler sig som andre domæner. Vi har ingen fornuftig grund til ikke at tro, at de gør, hvorfor statistikken er rimelig præcis.

Antallet af registrerede domæner er stadig stigende. Således var der i oktober registreret 649.510 domænenavne mod de godt 607.000 der var på listen fra juni 2005 som indsamlingen tog udgangspunkt i. Antallet af domæner med de danske tegn er stort set uændret i

samme periode – fra 28.250 til 28.426³. Danskerne kan åbenbart stadig blive ved med at finde ord og bogstavkombinationer, der endnu ikke er registreret hos DK-hostmaster.

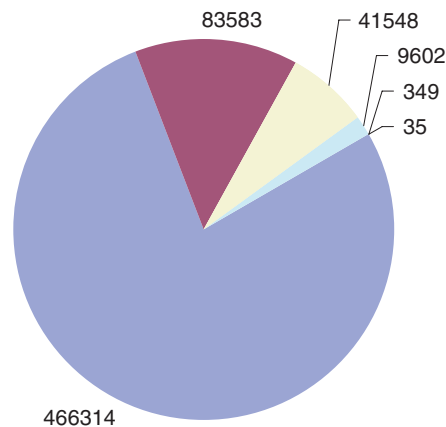
Statistikken i figur 3 viser at næsten 70% af alle domænenavne dækker over netsteder, der rummer mellem 0 og 10 objekter – i praksis kun en 'forside' måske med et par billeder.

Kun 4,4 % af domænenavnene (26.024) rummer mere end 500 objekter og kun 0,6 % (3.500) rummer mere end 5000 objekter. Det sidste tal er der en vis usikkerhed på pga. de tidligere beskrevne begrænsninger. Et gennemsnitligt dansk netsted rummer således ca. 275 objekter.

Det meget store antal registrerede domæner har vist sig at ligge væsentligt over det reelle antal netsteder. En stor del af de registrerede domænenavne svarer nemlig enten slet ikke på DNS-opslag eller web-serveren, der har fået navnet, svarer ikke. Disse tilfælde dækker over lidt mere end 100.000 domænenavne eller godt 17 % af alle registrerede navne. Reelt er der altså kun arkiveret materiale fra 479.000 'levende' danske domæner.

Tabel 1

Mimetype	Mbytes	% af alle	Antal	% af alle	Filstørrelse
lmtex/html	1263870	25,56%	36914322	28,33%	35
Text / html	1177883	23,82%	68634852	52,68%	18
Application / pdf	839207	16,97%	68634852	1,20%	551
Tekst / plain	292066	5,91%	1559645	0,65%	255
Audio / mpeg	237070	4,79%	841932	0,07%	2846
Viodeo / x-ms-wmv	205802	4,16%	41164	0,03%	5120
Video / quicktime	157159	3,18%	26927	0,02%	5977
Image / gif	169266	3,42%	21013245	16,13%	8
Application / zip	166869	3,37%	79093	0,06%	2160
Application / octet-stream	124894	2,53%	229051	0,18%	558
Video / mpeg	97659	1,97%	20005	0,02%	4999
Application / x-shockwave-flash	92734	1,88%	632402	0,49%	150
Image / tif	56887	1,15%	11552	0,01%	5043
application / msword	34825	0,70%	190267	0,15%	187
Application / vnd.me-powerpoint	29038	0,59%	16800	0,01%	1770

Figur 4: Fordeling af Mbytes på danske netsteder

Dette antal modsvarer ikke antallet af 'unikke' netsteder, idet mange producenter (primært de kommercielle) har registreret flere domænenavne til samme netsted – såkaldte aliaser. Den første tværsnitshøstning har ikke forholdt sig til denne problematik, men bare hentet alle de netsteder, der 'var liv i' ud fra den samlede liste. Der arbejdes i øjeblikket på funktionalitet, der skal være med til automatisk at identificere disse aliaser for dermed at undgå at arkivere helt identiske netsteder under flere forskellige navne. Dette både for at spare plads i arkivet, men også for at sætte belastningen på de berørte web-servere dramatisk ned.

Målt på antal Mbytes fordeler de danske netsteder sig som vist i figur 4. Igen er der en vis usikkerhed på de største netsteder, men diagrammet viser med al tydelighed, at langt de fleste sites rummer under 100Mb data (98,2 %), hvilket svarer til at lige under 10.000 danske sites rummer mere end 100Mb. Et gennemsnitligt dansk netsted fylder således knap 12 Mb.

Statistikken kan også vise noget om, hvor udbredt anvendelsen af forskellige host-navne er på det danske domæne (sporten.tv2.dk / nyhederne.tv2.dk / politik.tv2.dk). Langt hovedparten af domænerne har kun www.domænenavn.dk. Kun 34.636 (7,3 %) af de besøgte domæner har mere end et host-navn defineret (og besøgt af netarkivets høster). Gennemsnitligt har disse domæner 5.14 host-navne. Langt de fleste har præcis to forskellige host-navne (de fleste bruger både www.domænenavn.dk og domænenavn.dk)

Af disse har 5829 mere end to host-navne. I denne gruppe har domænerne gennemsnitligt mere end 21 forskellige host-navne defineret, hvilket peger på, at når et domæne først har taget mere end 2 navne i brug, stiger chancen for at få endnu flere dramatisk. Det gennemsnitlige antal påvirkes i opadgående retning af et mindre antal domæner med rigtig mange host-navne. Topscorerne ligger på mere end 20.000 host-navne til samme domæne. Her er ord i en ordbogslignende applikation brugt som host-navn, hvorfor tallet bliver unormalt stort.

Eksterne netsteder

Web-crawlerssoftwaren er indrettet således, at der kun findes links og køres videre på de domæner, der blev inkluderet i start-listen. Dog arkiveres også 'eksterne' filer, der skal bruges for at genskabe websiderne – f.eks. billeder og lignende. Det har resulteret i, at netarkivets høstere har hentet materiale fra i alt 155.208 unikke domæner uden for DK-domænet. Her kan man hurtigt konkludere, at det er meget almindeligt at linke til fx billeder uden for sit eget netsted.

Antallet af objekter der er hentet fra servere uden for DK-domæner er dog 'kun' 7.934.537, hvilket svarer til lige godt 6 % af det samlede antal. Fra eksterne servere er der altså hentet gennemsnitligt 51 objekter pr. domæne.

Konklusion

Den første tværsnitshøstning af det samlede danske DK-domæne har vist en række interessante ting omkring det danske domænes størrelse og indhold:

1. Der var i perioden juli-oktober 2005 omkring 479.000 DK-domæner, der var i live.
2. Et gennemsnitligt netsted rummer 275 objekter og fylder knap 12 Mbytes
3. 98,2 % af alle domæner rummer mindre end 100Mb data
4. JPG-billeder er den filtype, der sammenlagt fylder mest
5. HTML-filer er den filtype, der sammenlagt er flest af
6. PDF-filer er langt det mest anvendte til publicering af dokumenter, der ikke ligger i HTML-format.
7. Den gennemsnitlige filstørrelse vokser i takt med båndbredde / serverplads

For yderligere information besøg: <http://netarkivet.dk>

Noter

¹ Udviklet primært af Internet Archive (<http://crawler.archive.org>) men i samarbejde blandt andet med de nordiske nationalbiblioteker gennem IIPC-samarbejdet (<http://www.netpreserve.org>)

² www.dk-hostmaster.dk/index.php?id=235

³ www.dk-hostmaster.dk/index.php?id=116

8. Brugen af flere host-navne på et domænenavn er forholdsvis udbredt og tager man først mere end 2 navne i brug, stiger chancen for at flere kommer til kraftigt.

Erfaringerne fra denne indsamling har vist, at både aliaser og crawlertraps er et reelt problem. Netarkivet arbejder derfor på at finde metoder der kan automatisere identifikationen af disse. På grund af en meget varierende filstørrelse fra det ene netsted til det andet har den øvre grænse på antallet af objekter vist sig at være uhensigtsmæssig, hvorfor der nu opereres med en øvre grænse på antal bytes i stedet (fx kan et netsted med 5000 videofilm fylde rigtig meget).

Netarkivet undersøger samtidig muligheden for duplikatreduktion, idet stikprøver har vist, at mindst 50 % af materialet ikke ændrer sig hvorfor efterfølgende tværsnitshøstninger vil hente og arkivere rigtig meget redundant data. Duplikatreduktionen kan foretages enten efter download, hvilket ikke giver mindre belastning for producenterne / netværket, eller under nedtagningen ved ikke at genhente statiske data, fx JPG, GIF, PDF der ikke har ændret sig siden sidste gang.

Planen er at generere statistikker efter hver tværsnitshøstning, så der efterhånden bliver et godt sammenligningsgrundlag. Flere af tallene er interessante at følge – fx udbredelsen / brugen af bestemte formater, der kan falde / stige eller den gennemsnitlige størrelse på både enkelt objekter og netsteder som et hele.

Biblioteket som igangsætter af et videnfællesskab

Af Mai Aggerbeck, Karen Frederiksen og Trine Schreiber

I foråret 2003 fandt nogle forskere og virksomheder sammen i et samarbejde om udvikling af forskellige typer af produkter. Samarbejdet var foranlediget af biblioteket ved Handelshøjskolens i Århus og udvikledes snart til også at inddrage andre uddannelsesinstitutioner. Man forudså nemlig, at uddannelserne kunne bidrage med afprøvning af produkterne, samt give input til nye ideer i forhold til udviklingsarbejdet.

Mai Aggerbeck
Bibliotekar
Ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen, cvu vita
Karen Frederiksen
Ph.d. studerende
Ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen, cvu vita
Trine Schreiber
Lektor, ph.d.
Danmarks Biblioteksskole

Trekantssamarbejdet forskere – virksomheder – uddannelser var dermed en realitet. Gruppen af deltagere fra de tre typer af instanser blev kaldt en videnklynge. Videnklyngen fik navnet projekt MEDVID.

En af de uddannelsesinstitutioner, der tidligt kom med i dette samarbejde var ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen ved Center for Videregående Uddannelser, cvu vita i Holstebro. Som koordinator for biblioteksfunctinen for de to uddannelser så Mai Aggerbeck hurtigt, at et sådant samarbejde kunne være af interesse for skolen og hun tilmeldte sig derfor videnklyngen. Dette betød, at både virksomheder og forskere kom til møder på skolen i løbet af 2003 og berettede om samarbejdet og om det udviklingsarbejde, der var i gang. Ved et virksomhedsbesøg på skolen samme år var også nogle studerende fra skolens to uddannelser inviteret til at deltage. Alle besøg skete på initiativ af biblioteket.

Bibliotekets og uddannelsesinstitutionens projekt

Besøgene medførte, at biblioteket efterhånden selv kunne definere et projekt, som bidrag til udviklingsarbejdet. Videnklyngens deltagere havde fra starten arbejdet med udvikling af to typer af produkter, nemlig dels en programdel til et e-learningsværktøj og dels en netbaseret engelsk ordbog indenfor det medicinske fagområde. Ideen havde længe været, at det første produkt, programdelen til et e-learningsværktøj, kunne afprøves på skolen gennem etablering af et eller flere netbaserede kurser for de studerende. Dette produkt viste sig dog at kræve en del udviklingsarbejde og kunne derfor ikke umiddelbart testes på denne måde. Det andet produkt, den netbaserede medicinsk-engelske ordbog, var derimod hurtigt klar til at

også andre af videnklyngens deltagere kunne blive involveret i udviklingsarbejdet. Det var derfor på dette område, at biblioteket gik aktivt ind i samarbejdet.

Videnklyngen havde udviklet den netbaserede medicinsk-engelske ordbog til at bestå af en mængde definitioner på termer fra flere forskellige medicinske- og sundhedsfaglige domæner. Forskerne havde først og fremmest hentet termdefinitioner fra det medicinskvidenskabelige område, og mange virksomheder, herunder f.eks. medicinalvirksomheder, kunne supplere med termer til dette faglige felt. Virksomheder fra mange andre sundhedsfaglige domæner deltog dog også i videnklyngen. Samarbejdet blev derfor struktureret ved hjælp af en model, der havde form som en blomst, en slags "termblostmotiv". Forskernes egne termdefinitioner udgjorde en fællesmængde for alle deltagere i videnklyngen og var derfor placeret i centrum af blomsten. Alle deltagere kunne drage nytte af denne fællesmængde. Blomstens blade repræsenteredes dog af hver virksomhed for sig. Det betød, at det ikke var givet, at samarbejdspartnerens bidrag til termdefinitioner blev blandet sammen. Man kunne på denne måde fastholde forskellige typer af termdefinitioner tilhørende forskellige sundhedsfaglige domæner i hver sine delmængder. Teknisk set sørgede man for, at hver delmængde havde sit ordbogsmodul. Skolen i cvu vita blev et sådant blad på blomsten.

Hensigten med at blive et sådant blad var i første omgang at åbne mulighed for, at skolen kunne anvende ordbogen i undervisningsøjemed. Der viste sig dog i anden omgang også at være et andet formål, man kunne tilgodese. Arbejdet med blomstens blad kunne nemlig også tjene et tværfagligt formål for skolen og cvu et selv. Det skal vi komme tilbage til nedenfor.

Projekt "Videnfællesskab"

Fra efteråret 2004 arbejdede biblioteket derfor med at etablere en gruppe af ergoterapeuter og fysioterapeuter, som sammen kunne udarbejde en termdefinitioner til MEDVID-projektets netbaserede ordbog. Cvu vita i Holstebro bestod også af sygeplejerske uddannelsen, men her kunne man ikke på dette tidspunkt afse tid til at deltage. Det blev derfor kun de to nævnte professionsuddannelser, der var repræsenteret i projektet. Biblioteket og skolen fik sammen nedsat en arbejdsgruppe og udpeget en projektkoordinator. Arbejdsgruppen bestod af Mai Aggerbeck fra biblioteket, ergoterapeut Birthe Lodahl Andersen og fysioterapeut Karen Frederiksen, der blev koordinator på projektet. De to sidstnævnte personer sikrede, at projektet hele tiden havde direkte kontakt til de to nævnte professioner. Samlet fik projektet bevillingsmæssig støtte dels fra uddannelserne selv og dels fra Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling.

Arbejdsgruppen blev enig om, at man i arbejdet med at definere termer skulle afdække ét fagområde ad gangen frem for at arbejde i bredden med flere fagområder på en gang. Valget faldt på det neurologiske fagområde. Man skulle først og fremmest se på termdefinitioner fra dette område.

Næste skridt i processen var at få etableret kontakt med relevante samarbejdspartnere indenfor de to professioner på det nævnte område. I november 2004 meldte såvel ergoterapien som fysioterapien på Holstebro Sygehus, Lemvig Sygehus, Aktivitets- og Udviklingscentret i Ringkøbing Amt samt repræsentanter for det øvrige Danmark positivt tilbage på henvendelsen om at deltage i projektet. Hermed var der samlet en række engagerede ergoterapeuter og fysioterapeuter, der sammen

Formålet var at få analyseret samspillet mellem teori og praksis, hvor forskning og konkrete projekter gensidigt udvikler hinanden

frembyd en bred vifte af kompetencer indenfor det neurologiske fagområde. Et fællestræk ved alle deltagerne var, at alle havde kontakt med de studerende på et eller andet niveau og dermed indgik i uddannelsernes læringsmiljøer. De var enten kliniske undervisere, ressourcepersoner indenfor det neurologiske fagområde eller ansvarlige for udviklingsafdelingerne på de respektive institutioner. Arbejdet fik titlen "projekt Videnfællesskab".

Arbejdsgruppen tog kontakt til Trine Schreiber på Danmarks Biblioteksskole i København med henblik på forskningstillknøytning inden for feltet "videnstyring". Arbejdsgruppen i cvu vita øjnede hurtigt i processen værdien af tilknytningen til Danmarks Biblioteksskole med henblik på at få belyst videndelingsprocesserne ved hjælp af ekspertviden. Formålet var at få analyseret samspillet mellem teori og praksis, hvor forskning og konkrete projekter gensidigt udvikler hinanden.

Projektets forløb

I løbet af foråret 2005 indledte man rækken af møder i det fysiske rum. Møderne foregik på skolen i Holstebro. Derudover sikrede biblioteket, at alle deltagere var koblet op til et fælles virtuelt rum, hvor man kunne diskutere termdefinitioner inden de blev præsenteret i det fysiske rum. Forskerne fra projekt MEDVID ved Handelshøjskolen i Århus sikrede, at der var adgang til den netbaserede ordbog, så gruppen kunne lægge sine valgte termdefinitioner ind i ordbogens særskilte modul for dette delprojekt. En af forskerne kom til et af gruppemøderne i foråret 2005 og præsenterede dette modul samt viste anvendelsen heraf.

Det blev tidligt meget tydeligt, at der fandtes flere barrierer for arbejdet i form af deltagernes manglende informationskompetencer og fortrolighed med IT værktøjet. Biblioteket arrangerede derfor nogle workshops for at afhjælpe på dette. Ved disse workshops blev der sat fokus både på IT værktøjet, informationssøgning indenfor det neurologiske område og procedurerne omkring definitionsarbejdet. Der blev derudover arrangeret et COPY-DAN kursus. Arbejdet i gruppen foregik ved at deltagerne gennemgik den ene termdefinition efter den anden. Hver term lagde op til en længerevarende diskussion. Her afslørede det sig meget hurtigt,

hvor vanskeligt det faktisk var at definere en ellers velkendt fagterm. Fagterminologien hos de to professioner er på den ene side karakteriseret ved en arv fra det medicinsk-videnskabelige fagsprog, men er på den anden side også stærkt præget af hver professions erfaringsbaserede vidensopsamling. Hvor den medicinske videnskab har udviklet en abstrakt systematiseret viden, er de to professioners viden i en vis grad karakteriseret ved en bundethed til en specifik kontekst, defineret ved professionernes respektive praksis. De to professioner havde, som følge deraf, ofte hver deres tilgang til den valgte term.

Arbejdsgruppen fastsatte en række datoer for et halvt år ad gangen, hvor den samlede gruppe fysisk mødtes og arbejdede med bestemte termdefinitioner. De fysiske møder supplerede og opsamlede fra debatterne i det virtuelle rum.

Erfaringer

I løbet af 2005 har gruppen arbejdet sig igennem en lang række termer indenfor det valgte fagområde. Man har vendt og drejet begreberne og kommet frem til en definition, som alle anså som gangbar for bestemte typer af situationer. De relaterede situationer er også blevet beskrevet og lagt ind i ordbogsmodul. Mange af deltagerne har under forløbet udtrykt, at arbejdet var til stor tilfredsstillelse for dem. Man har opdaget, at der i samarbejdet lå det, som man fornemmede som et læringsmiljø relateret til ens egen kontekst. Man har hver især udviklet sin viden både inden for sit eget fagområde, men også i forhold til den anden professions område til gavn for et samarbejde mellem professioner af såvel teoretisk som praktisk art. Der ligger derfor i projektet et centralt tværfagligt aspekt.

Et CVU har som et af sine mål at udvikle fælles videreuddannelse for de involverede professionsuddannelser. Men uddannelserne taler i høj grad indtil videre hver deres eget sprog og har hver deres faglige traditioner. Vi kan i dag se, hvordan projekt Videnfællesskab netop er et eksempel på, hvordan man kan starte et samarbejde på tværs af professionerne og med professionernes egen indsats igangsætte nogle fælles faglige diskussioner. Sammen har man derved på tværs udviklet en ny viden.

Projektet har tilbagevirkende effekt for ud-

dannelserne på skolen. De studerende ved cvu vita i Holstebro vil fremover have adgang til såvel den bredere medicinsk-engelske ordbog samt det specifikke modul, som gruppen af de to professioner udvikler inden for det neurologiske fagområde indtil videre. Projektet skal gerne kunne køre videre fremover med arbejde inden for andre fagområder.

Vores projekt er i overensstemmelse med, at CVU-området i fremtiden skal leve op til kriterier, der omfatter:

1. Udveksling mellem teori og praksis
2. Udvikling af nye indlæringsformer
3. Forskningsbaseret
4. Dannelse af netværk regionalt, nationalt og internationalt.

Projekt Videnfællesskab har for det første en udveksling mellem teori og praksis, ved at både lærere ved skolen og folk fra praksis deltager. Man beholder uddannelsernes fokus, ved netop at lade folk fra praksis have tilknytning til uddannelserne gennem f.eks. at være kliniske lærere m.m. Projektet eksperimenterer for det andet med nye indlæringsformer, ved at lade den sociale interaktion, dvs. gruppens diskussioner og erfaringsudvekslinger, danne grobund for en udvikling af ny viden. Samtidig kan denne udveksling komme de studerende til gode, ved at der opbygges et netbaseret ordbogsmodul, som præsenterer kontekstbaserede beskrivelser af centrale fagtermer. Dette modul kan indgå i den del af de studendes opgaveskrivning, hvor de benytter sig af IT-værktøjer. Projektet kan for det tredje styrke den del af forskningen ved cvu'et, som inddrager det neurologiske fagområde. En central del af et forskningsarbejde er en definition af de relevante begreber. Endelig støtter projektet for det fjerde dannelsen af netværk - i hvert fald regionalt og nationalt. Projekt Videnfællesskab er et regionalt netværk, som er tilknyttet projekt MEDVID, der i højere grad kan karakteriseres som et nationalt netværk. Gennem netværket har skolen kontakter til professionernes praksis, til andre forskningsinstitutioner, samt ikke mindst til virksomheder både regionalt og nationalt.

Bibliotekets rolle

Projekt Videnfællesskab bidrager på et overordnet niveau til at udvikle samspillet mellem arbejdsplads og uddannelsesinstitution. Projektet skaber grundlag for produktion, deling og spredning af viden som et led i professionsudviklingerne. Samtidig understreger projektet bibliotekets rolle i nævnte sammenhæng og dermed som vist i forhold til cvu vita's funktion som videntcenter.

De nye krav til CVU'erne om udveksling af viden mellem teori og praksis, forskningsbaseret og netværksdannelse betyder, for det første at biblioteket har brug for at indgå i nye strukturer og former for relationer med brugerne. For det andet, at der er brug for nye måder at organisere den viden, der produceres på. I projekt Videnfællesskab indtager biblioteket en position, der giver oplagte muligheder for at påtage sig rollen som ideskaber, brobygger, koordinator og facilitator for et udviklingssamarbejde mellem uddannelse/teori og praksis; et integreret samarbejde, der som nævnt indledningsvist, nødvendiggør et opbrud fra traditionelle roller og en redefinering af nye roller i relation til i dette tilfælde terapeutprofessionernes videns- og uddannelsesområde.

**Mai Aggerbeck
Karen Frederiksen
Trine Schreiber**

Bibliotekerne har tidligere kun haft adgang til og beskæftiget sig med den del af den samlede viden, som har en objektiveret form, dvs. lærebøger m.m. Viden, produceret inden for rammerne af eksempelvis et videnfællesskab, er i modsætning hertil knyttet til et særligt problem, en særlig situation og et særligt netværk. Denne viden er ikke nødvendigvis offentlig, men decentraliseret, hurtigt skiftende og ikke så umiddelbart synlig. Bibliotekets nye rolle kan anskues i dialektikken mellem på den ene side videnskabelse i denne mere flydende og ustabile karakter, hvor gamle emner forsvinder og nye emner dukker op, og på den anden side den traditionelle produktion, baseret på emne-

hierarkier og stabilitet. Et eksempel på dette ser vi i bibliotekets udviklingshistorie, der går fra bibliotekets læsesale for den individuelle studerende eller forsker, via grupperum og gruppemøder til i dag, hvor biblioteket som ideskaber etablerer grupper.

Projekt Videnfællesskab inspirerer således til nye tanker om bibliotekets fremtidige rolle. Projektet antyder endnu en mulig rolle for biblioteket med hensyn til at udvikle læringsmiljøer. På denne baggrund ser vi projektet som både visionært og værdifuldt for biblioteksfunktionen, men selvfølgelig også for terapeutprofessionernes fortsatte udvikling.

Idékongurrence 2006

Fokus på forskningsbibliotekerne?

Opmærksomhed!

Alle studerende ved Danmarks Biblioteksskole inviteres til at deltage i en prisopgave om forskningsbibliotekernes fremtid

Præmiesum til vinderen er 15.000 kr., som uddeles på Danmarks Biblioteksskoles Erhvervsdag 2006

Klik ind på www.bf.dk/prisopgave2006 og læs mere. Tilmelding senest 1. marts 2006

Prisopgaven er en del af det fælles projekt "Fokus på Forskningsbibliotekerne", som Bibliotekarforbundet og Danmarks Forskningsbiblioteksforening har iværksat for 2005-2007. Udover fokus på medier, beslutningstagere og ansatte arbejder projektet målrettet med at skabe fokus på forskningsbibliotekerne som fremtidig arbejdsplads.

Bibliotekarforbundet og Danmarks Forskningsbiblioteksforening

Register

28. årgang 2005

Tak for jeres bidrag
Redaktionen

Anmeldelser

Creating an Institutional Repository / Naja Porsild. Nr. 6, s. 17

Einführung in die Bibliographie / Svend Bruhns. Nr. 8, s. 4-5

Integrerede brugerrettigheder / Niels-Henrik Gylstorff. Nr. 5, s. 6-7

Kommunikation erstatter transport / Mette Stockmarr. Nr. 5, s. 10-11

Library as Place: Rethinking roles, Rethinking space / Anne Cathrine Trumpy. Nr. 6, s. 17

Bak-Sørensen, Arne

Udlicitering af bibliotekssystemet – hvorfor nu det? / Arne Bak-Sørensen. Nr. 5, s. 9

Bang, Tove

Fire biblioteker – fire universiteter – ét forskningsregistreringssystem / Thøger Kristensen, Tove Bang og Adrian Price. Nr. 2, s. 10-11

Bibliotek.dk

Bibliotek.dk – automatisk bestilling / Anders-Henrik Petersen. Nr. 8, s. 6-7

Skal vi i fællesskab (så) gøre noget ved det? / Per Mogens Petersen. Nr. 4, s. 4-5

Søgning via emnehierarki i bibliotek.dk – hvorfor nu det? / Kirsten Larsen. Nr. 3, s. 6-8

Biblioteksstyrelsen

Biblioteksledermødet 8.-9. nov. 2005. Om Biblioteksstyrelsens beretning og strategiplan / Naja Porsild. Nr. 8, s. 19

Bjerg, Claus

Informationskompetence- og kvalitetsudvikling i uddannelsessystemet i Norden / Claus Bjerg. Nr. 7, s. 7-9

Bjerremand Mikkelsen, Heidi

Hvordan håndteres e-tidsskrifter? / Connie Kjærgaard, Heidi Bjerremand Mikkelsen, Birgit Pedersen og Helle Lauridsen. Nr. 5, s. 24-26

Bjørneborn, Lennart

Dansk webarkivering / Lennart Bjørneborn. Nr. 5, s. 4-5

Blåbjerg, Niels Jørgen

Videreudvikling af webbaserede undervisningsprogrammer – integration i virtuelle læringsmiljøer / Niels Jørgen Blåbjerg. Nr. 3, s. 4-5

Bonde Rasmussen, Jens

E17 – en digital motorvej / Jakob Bonde Rasmussen. Nr. 4, s. 14-15

Brugerfaciliteter

Det brugervenlige digitale forskningsbibliotek / Jens Sandberg Madsen og Peter Søndergård. Nr. 1, s. 12-15

E17 – en digital motorvej / Jakob Bonde Rasmussen. Nr. 4, s. 14-15

Forskningsbibliotekerne for alle / Andrew Cranfield. Nr. 4, s. 13

Personalisering er smart... / Michael Poltorak Nielsen. Nr. 7, s. 14-17

Sømløse brugerrettigheder / Lotte Duwe Nielsen. Nr. 5, s. 8

Virtual reference og biblioteker i USA / Peter Søndergaard, Gert Poulsen, Poul Erlandsen og Holger Dyrbye. Nr. 2, s. 4-9

Brugerundersøgelser

Brugerundersøgelser i bibliotekerne – ven eller fjende? / Alice Nørhede. Nr. 1, s. 4-9

Det brugervenlige digitale forskningsbibliotek / Jens Sandberg Madsen og Peter Søndergård. Nr. 1, s. 12-15

Personalisering er smart... / Michael Poltorak Nielsen. Nr. 7, s. 14-17

Quick and dirty - hvordan søges der i DanBib? / Kirsten Larsen. Nr. 6, s. 20-22

Søgning via emnehierarki i bibliotek.dk – hvorfor nu det? / Kirsten Larsen. Nr. 3, s. 6-8

Brugerundervisning

De fem i felten – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Informationskompetence: en udfordring til undervisere / Marianne Grützmeier. Nr. 3, s. 17-19

Informationskompetence, biblioteksmedarbejdere og danske uddannelsesinstitutioner – good practice eksempler / Anne Cathrine Trumpy. Nr. 3, s. 13

Informationskompetence- og kvalitetsudvikling i uddannelsessystemet i Norden / Claus Bjerg. Nr. 7, s. 7-9

Informationskompetence i politisk planlægning i Norden / Helli Skærbak. Nr. 3, s. 14-16

Videreudvikling af webbaserede undervisningsprogrammer – integration i virtuelle læringsmiljøer / Niels Jørgen Blåbjerg. Nr. 3, s. 4-5

Webbaseret brugerundervisning ved nordiska akademiska bibliotek / Olof Sundin. Nr. 6, s. 14-15

Bruhns, Svend

Einführung in die Bibliographie (anmeldelse) / Svend Bruhns. Nr. 8, s. 4-5

Christensen, Bjarne

Redskabsgymnastik med emneord og klassifikation eller frit fald i nettet / Hanne Sonne Henriksen, Bjarne Christensen, Else Marie Lauridsen, Henning Midtgaard Hanssen. Nr. 4, s. 6-9

Christensen-Dalsgaard, Birte

Fælles udvikling – eget udtryk / Birte Christensen-Dalsgaard. Nr. 4, s. 20-24

Cranfield, Andrew

Forskningsbibliotekerne for alle / Andrew Cranfield. Nr. 4, s. 13

Danmarks Forskningsbiblioteksforening

Danmarks Forskningsbiblioteksforening og "politikken" / Claus Vesterager Pedersen. Nr. 1, s. 28

DF sætter priserne ned / René Steffensen. Nr. 4, s. 25

DFs årsmøde 2005, Vingsted. / Redaktionen. Nr. 6, s. 28

DFs Årsmøde i Vingsted / Helle N. N. Hindstedgaard. Nr. 7, s. 10-11

Hjemmeside – comeback www.dfd.dk / Lene Stampe Mortensen og Claus Vesterager Pedersen. Nr. 5, s. 28

Vinterinternat 2005 – de studerendes indtryk / Kamma Kirk Sørensen, Mads Kromann-Larsen og Louise Thomsen. Nr. 3, s. 20

Databaser

Bibliotek.dk – automatisk bestilling / Anders-Henrik Petersen. Nr. 8, s. 6-7

Danbib - ”fysisk” og ”virtuelt” fælleskatalog / Anders-Henrik Petersen. Nr. 7, s. 8-19

Dictionarios.com - Ambitiøs spansk ordbogsportal / Anne Lise Laursen, Signe Hvid Maribo. Nr. 8, s. 24-26

Fedora, DSpace og de andre / Alfred Heller. Nr. 7, s. 4-6

Søgning via emnehierarki i bibliotek.dk – hvorfor nu det? / Kirsten Larsen. Nr. 3, s. 6-8

Debat

Pionerårene ved Rehabiliteringscentret for Torturofre / Annelise Leonhardt, Hanne Stemmann og Hans Chr. Viemose. Nr. 2, s. 15

DEF. Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek

Skal vi i fællesskab (så) gøre noget ved det? / Per Mogens Petersen. Nr. 4, s. 4-5

DEFF. Danmarks Elektroniske Forskningsbiblioteks Forening

Portræt af en formand / Karen Grundvad Kvist. Nr. 6, s. 12-13

Digitale ressourcer

Permanente identifikatorer for digitale objekter / Adrian Price og Kasper Løvschall. Nr. 1, s. 16-23

Duwe Nielsen, Lotte

Sømløse brugerrettigheder / Lotte Duwe Nielsen. Nr. 5, s. 8

Dyrbye, Holger

Virtuel reference og biblioteker i USA / Peter Søndergaard, Gert Poulsen, Poul Erlandsen og Holger Dyrbye. Nr. 2, s. 4-9

E-læring

Det handler om læring / Lars Egeland. Nr. 8, s. 20-21

E-kompandier på HBÅ – erfaringer efter det første år i drift / Lone Jensen og Kirsten Pedersen. Nr. 5, s. 20-23

E-læring handler også om IA / Laila Maria Jensen. Nr. 8, s. 8

Videreudvikling af webbaserede undervisningsprogrammer – integration i virtuelle læringsmiljøer / Niels Jørgen Blåbjerg. Nr. 3, s. 4-5

Egeland, Lars

Det handler om læring / Lars Egeland. Nr. 8, s. 20-21

Elektroniske arkiver

Dansk webarkivering / Lennart Bjørneborn. Nr. 5, s. 4-5

Fedora, DSpace og de andre / Alfred Heller. Nr. 7, s. 4-6

Hvordan håndteres e-tidsskrifter? / Connie Kjærgaard, Heidi Bjerremann Mikkelsen, Birgit Pedersen og Helle Lauridsen. Nr. 5, s. 24-26

Statens Netbibliotek / Susanne Weimann og Karen Grundvad Kvist. Nr. 1, s. 10-11

Emnedata

Emnebeskrivelse på Handelshøjskolens Bibliotek, CBS / Anita Sørensen. Nr. 3, s. 10-12

MLT- og DBC-emnedata – en guldgrube for emnesøgning i forskningsbibliotekerne / John Kruuse. Nr. 4, s. 10-12

Redskabsgymnastik med emneord og klassifikation eller frit fald i nettet / Hanne Sonne Henriksen, Bjarne Christensen, Else Marie Lauridsen, Henning Midtgaard Hanssen. Nr. 4, s. 6-9

Erlandsen, Poul

Virtuel reference og biblioteker i USA / Peter Søndergaard, Gert Poulsen, Poul Erlandsen og Holger Dyrbye. Nr. 2, s. 4-9

Fjord Nielsen, Esben

Kan weblogs bruges til at understøtte bibliotekernes netressourcer? / Esben Fjord Nielsen. Nr. 7, s. 20-21

Forskningsbiblioteker

Det brugervenlige digitale forskningsbibliotek / Jens Sandberg Madsen og Peter Søndergård. Nr. 1, s. 12-15

Forskningsbibliotekerne for alle / Andrew Cranfield. Nr. 4, s. 13

Kommunikation erstatter transport (anmeldelse) / Mette Stockmarr. Nr. 5, s. 10-11

Det nordiske bibliotek i Athen / Gunilla Heick. Nr. 7, s. 12

Udlicitering af bibliotekssystemet – hvorfor nu det? / Arne Bak-Sørensen. Nr. 5, s. 9

Forskningsformidling

Nyhedsbreve til formidling af digitale materialer / Jens Hofman Hansen og Inge Marie Larsen. Nr. 6, s. 22-25

Forskningsregistrering

Fedora, DSpace og de andre / Alfred Heller. Nr. 7, s. 4-6

Fire biblioteker – fire universiteter – ét forskningsregistreringssystem / Thøger Kristensen, Tove Bang og Adrian Price. Nr. 2, s. 10-11

Fra Baglinjen

Danmarks Forskningsbiblioteksforening og ”politikken” / Claus Vesterager Pedersen. Nr. 1, s. 28

DFs årsmøde 2005, Vingsted. / Redaktionen. Nr. 6, s. 28

Fælles lånerkort – i Norge! / Redaktionen. Nr. 4, s. 28

Googlemania / René Steffensen. Nr. 2, s. 20

Hjemmeside – comeback www.dfd.dk / Lene Stampe Mortensen og Claus Vesterager Pedersen. Nr. 5, s. 28

En hyldest til ”mor” Danmarks Biblioteksforening fylder 100 år. / Claus Vesterager Pedersen. Nr. 8, s. 28

IFLA 2005 og ALP / Lene Stampe. Nr. 7, s. 24

Kalmarunionens og NVBFs endeligt! / René Steffensen. Nr. 3, s. 24

Google

Google Scholar – det globale e-bibliotek? / Peter Søndergaard. Nr. 5, s. 18-19

Grützmeier, Marianne

Informationskompetence: en udfordring til undervisere / Marianne Grützmeier. Nr. 3, s. 17-19

Gylstorff, Niels-Henrik

Integreerede brugerrettigheder (anmeldelse) / Niels-Henrik Gylstorff. Nr. 5, s. 6-7

Hansen, Tanja

MEDVID II - en arbejdende videnklynge / Morten Pilegaard og Tanja Hansen. Nr. 8, s. 14-16

Hansen, Henning Midtgaard

Redskabsgymnastik med emneord og klassifikation eller frit fald i nettet / Hanne Sonne Henriksen, Bjarne Christensen, Else Marie Lauridsen, Henning Midtgaard Hanssen. Nr. 4, s. 6-9

Heick, Gunilla

Det nordiske bibliotek i Athen / Gunilla Heick. Nr. 7, s. 12

Heller, Alfred

Fedora, DSpace og de andre / Alfred Heller. Nr. 7, s. 4-6

Hindstedgaard, Helle N. N.

DFs Årsmøde i Vingsted / Helle N. N. Hindstedgaard. Nr. 7, s. 10-11

Hjemmesider

E17 – en digital motorvej / Jakob Bonde Rasmussen. Nr. 4, s. 14-15

Forskningsbibliotekerne for alle / Andrew Cranfield. Nr. 4, s. 13

Hjemmeside – comeback www.dfd.dk / Lene Stampe Mortensen og Claus Vesterager Pedersen. Nr. 5, s. 28

Hofman Hansen, Jens

Nyhedsbreve til formidling af digitale materialer / Jens Hofman Hansen og Inge Marie Larsen. Nr. 6, s. 22-25

Hytteballe Andersen, Karen

De fem i felten – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

IFLA

IFLA 2005 og ALP / Lene Stampe. Nr. 7, s. 24

Informationskompetence

De fem i felten – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

Informationskompetence, biblioteksmedarbejdere og danske uddannelsesinstitutioner – good practice eksempler / Anne Cathrine Trumpy. Nr. 3, s. 13

Informationskompetence: en udfordring til undervisere / Marianne Grützmeier. Nr. 3, s. 17-19

Informationskompetence- og kvalitetsudvikling i uddannelsessystemet i Norden / Claus Bjerg. Nr. 7, s. 7-9

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Informationskompetence i politisk planlægning i Norden / Helli Skærbaek. Nr. 3, s. 14-16

Videreudvikling af webbaserede undervisningsprogrammer – integration i virtuelle læringsmiljøer / Niels Jørgen Blåbjerg. Nr. 3, s. 4-5

Webbaserad brukarundervisning vid nordiska akademiska bibliotek / Olof Sundin. Nr. 6, s. 14-15

Interviews

Portræt af en formand / Karen Grundvad Kvist. Nr. 6, s. 12-13

IT

Personalisering er smart... / Michael Poltorak Nielsen. Nr. 7, s. 14-17

Udlitsering af bibliotekssystemet – hvorfor nu det? / Arne Bak-Sørensen. Nr. 5, s. 9

Jensen, Laila Maria

E-læring handler også om IA / Laila Maria Jensen. Nr. 8, s. 8

Jensen, Lone

E-kompendier på HBÅ – erfaringer efter det første år i drift / Lone Jensen og Kirsten Pedersen. Nr. 5, s. 20-23

Kirk Sørensen, Kamma

De fem i felten – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

Kjærgaard, Connie

Hvordan håndteres e-tidsskrifter? / Connie Kjærgaard, Heidi Bjerremann Mikkelsen, Birgit Pedersen og Helle Lauridsen. Nr. 5, s. 24-26

Kristensen, Thøger

Kromann-Larsen, Mads

Vinterinternat 2005 – de studerendes indtryk / Kamma Kirk Sørensen, Mads Kromann-Larsen og Louise Thomsen. Nr. 3, s. 20

Kruise, John

MLT- og DBC-emedata – en guldgrube for emnesøgning i forskningsbibliotekerne / John Kruise. Nr. 4, s. 10-12

Kvist, Karen Grundvad

Portræt af en formand / Karen Grundvad Kvist. Nr. 6, s. 12-13

Larsen, Inge Marie

Nyhedsbreve til formidling af digitale materialer / Jens Hofman Hansen og Inge Marie Larsen. Nr. 6, s. 22-25

Larsen, Kirsten

Søgning via emnehierarki i bibliotek.dk – hvorfor nu det? / Kirsten Larsen. Nr. 3, s. 6-8

Quick and dirty - hvordan søges der i DanBib? / Kirsten Larsen. Nr. 6, s. 20-22

Lauridsen, Else Marie

Redskabsgymnastik med emneord og klassifikation eller frit fald i nettet / Hanne Sonne Henriksen, Bjarne Christensen, Else Marie Lauridsen, Henning Midtgaard Hanssen. Nr. 4, s. 6-9

Lauridsen, Helle

Hvordan håndteres e-tidsskrifter? / Connie Kjærgaard, Heidi Bjerremann Mikkelsen, Birgit Pedersen og Helle Lauridsen. Nr. 5, s. 24-26

Laursen, Anne Lise

Dictionarios.com - Ambitiøs spansk ordbogsportal / Anne Lise Laursen, Signe Hvid Maribo. Nr. 8, s. 24-26

Leonhardt, Annelise

Pionerårene ved Rehabiliteringscentret for Torturofre / Annelise Leonhardt, Hanne Stemmann og Hans Chr. Viemose. Nr. 2, s. 15

Lodberg, Karin

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Lov om Biblioteksvirksomhed

Høringssvar vedrørende Bekendtgørelse til Lov om Biblioteksvirksomhed / Charlotte Rasmussen. Nr. 1, s. 27

Løvschall, Kasper

Permanente identifikatorer for digitale objekter / Adrian Price og Kasper Løvschall. Nr. 1, s. 16-23

Maribo, Signe Hvid

Dictionarios.com - Ambitiøs spansk ordbogsportal / Anne Lise Laursen, Signe Hvid Maribo. Nr. 8, s. 24-26

Muurmann, Malene

De fem i felten – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

Netarkiver

Dansk webarkivering / Lennart Björneborn. Nr. 5, s. 4-5

Google Scholar – det globale e-bibliotek? / Peter Søndergaard. Nr. 5, s. 18-19

Kan weblogs bruges til at understøtte bibliotekernes netressourcer? / Esben Fjord Nielsen. Nr. 7, s. 20-21

Statens Netbibliotek / Susanne Weimann og Karen Grundvad Kvist. Nr. 1, s. 10-11

Nielsen, Bettina Jeanette

De fem i felten – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

Nielsen, Carsten

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Nørhede, Alice

Brugerundersøgelser i bibliotekerne – ven eller fjende? / Alice Nørhede. Nr. 1, s. 4-9

Pedersen, Birgit

Hvordan håndteres e-tidsskrifter? / Connie Kjærgaard, Heidi Bjerremann Mikkelsen, Birgit Pedersen og Helle Lauridsen. Nr. 5, s. 24-26

Pedersen, Kirsten

E-kompendier på HBÅ – erfaringer efter det første år i drift / Lone Jensen og Kirsten Pedersen. Nr. 5, s. 20-23

Petersen, Anders-Henrik

Bibliotek.dk – automatisk bestilling / Anders-Henrik Petersen. Nr. 08, s. 6-7

Danbib - "fysisk" og "virtuelt" fælleskatalog / Anders-Henrik Petersen. Nr. 7, s. 8-19

Petersen, Per Mogens

Skal vi i fællesskab (så) gøre noget ved det? / Per Mogens Petersen. Nr. 4, s. 4-5

Pilegaard, Morten

MEDVID II - en arbejdende videnklynge / Morten Pilegaard og Tanja Hansen. Nr. 8, s. 14-16

Poltorak Nielsen, Michael

Personalisering er smart... / Michael Poltorak Nielsen. Nr. 7, s. 14-17

Porsild, Naja

Biblioteksledermødet 8.-9. nov. 2005. Om Biblioteksstyrelsens beretning og strategiplan / Naja Porsild. Nr. 8, s. 19

Creating an Institutional Repository (anmeldelse)
/ Naja Porsild. Nr. 6, s. 17

Poulsen, Gert

Virtual reference og biblioteker i USA / Peter Søndergaard, Gert Poulsen, Poul Erlandsen og Holger Dyrbye. Nr. 2, s. 4-9

Price, Adrian

Permanente identifikatorer for digitale objekter / Adrian Price og Kasper Løvsschall. Nr. 1, s. 16-23

Fire biblioteker – fire universiteter – ét forskningsregistreringssystem / Thøger Kristensen, Tove Bang og Adrian Price. Nr. 2, s. 10-11

Primdahl, Carsten

Rum til læring / Carsten Primdahl. Nr. 8, s. 10-12

Rasmussen, Charlotte

Høringssvar vedrørende Bekendtgørelse til Lov om Biblioteksvirksomhed / Charlotte Rasmussen. Nr. 1, s. 27

Registrering

Emnebeskrivelse på Handelshøjskolens Bibliotek, CBS / Anita Sørensen. Nr. 3, s. 10-12

MLT- og DBC-emnedata – en guldgrube for emnesøgning i forskningsbibliotekerne / John Kruse. Nr. 4, s. 10-12

Redskabsgymnastik med emneord og klassifikation eller frit fald i nettet / Hanne Sonne Henriksen, Bjarne Christensen, Else Marie Lauridsen, Henning Midtgaard Hanssen. Nr. 4, s. 6-9

Rindsig, Bente

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Sandberg Madsen, Jens

Det brugervenlige digitale forskningsbibliotek / Jens Sandberg Madsen og Peter Søndergaard. Nr. 1, s. 12-15

Schneider, Marie Viftrup

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Skovgaard Larsen, Margrethe

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Skærbak, Helli

Informationskompetence i politisk planlægning i Norden / Helli Skærbak. Nr. 3, s. 14-16

Sonne Henriksen, Hanne

Redskabsgymnastik med emneord og klassifikation eller frit fald i nettet / Hanne Sonne Henriksen, Bjarne Christensen, Else Marie Lauridsen, Henning Midtgaard Hanssen. Nr. 4, s. 6-9

Stampe Mortensen, Lene

Hjemmeside – comeback www.dfd.dk / Lene Stampe Mortensen og Claus Vesterager Pedersen. Nr. 5, s. 28

Steffensen, René

DF sætter priserne ned / René Steffensen. Nr. 4, s. 25

Googlemania / René Steffensen. Nr. 2, s. 20

Kalmarunionens og NVBFs endeligt! / René Steffensen. Nr. 3, s. 24

Stemann, Hanne

Pionerårene ved Rehabiliteringscentret for Torturofre / Annelise Leonhardt, Hanne Stemann og Hans Chr. Viemose. Nr. 2, s. 15

Stockmarr, Mette

Kommunikation erstatter transport (anmeldelse) / Mette Stockmarr. Nr. 5, s. 10-11

Sundin, Olof

Webbaserad brukarundervisning vid nordiska akademiska bibliotek / Olof Sundin. Nr. 6, s. 14-15

Det sømløse bibliotek

Integrerede brugerrettigheder (anmeldelse) / Niels-Henrik Gylstorff. Nr. 5, s. 6-7

Sømløse brugerrettigheder / Lotte Duwe Nielsen. Nr. 5, s. 8

Søndergaard, Peter

Det brugervenlige digitale forskningsbibliotek / Jens Sandberg Madsen og Peter Søndergaard. Nr. 1, s. 12-15

Google Scholar – det globale e-bibliotek? / Peter Søndergaard. Nr. 5, s. 18-19

Virtual reference og biblioteker i USA / Peter Søndergaard, Gert Poulsen, Poul Erlandsen og Holger Dyrbye. Nr. 2, s. 4-9

Sørensen, Anita

Emnebeskrivelse på Handelshøjskolens Bibliotek, CBS / Anita Sørensen. Nr. 3, s. 10-12

Thomsen, Louise

Vinterinternat 2005 – de studerendes indtryk / Kamma Kirk Sørensen, Mads Kromann-Larsen og Louise Thomsen. Nr. 3, s. 20

Trumpy, Anne Cathrine

Informationskompetence, biblioteksmedarbejdere og danske uddannelsesinstitutioner – good practice eksempler / Anne Cathrine Trumpy. Nr. 3, s. 13

Library as Place: Rethinking roles, Rethinking space (anmeldelse) / Anne Cathrine Trumpy. Nr. 6, s. 17

Udlicitering

Udlicitering af bibliotekssystemet – hvorfor nu det? / Arne Bak-Sørensen. Nr. 5, s. 9

Usability-tests

Brugerundersøgelser i bibliotekerne – ven eller fjende? / Alice Nørhede. Nr. 1, s. 4-9

Det brugervenlige digitale forskningsbibliotek / Jens Sandberg Madsen og Peter Søndergaard. Nr. 1, s. 12-15

Emnebeskrivelse på Handelshøjskolens Bibliotek, CBS / Anita Sørensen. Nr. 3, s. 10-12

Vadgaard Christensen, Marianne

Informationskompetence. Samarbejde – sammenhæng – succes? / Marie Viftrup Schneider, Karin Lodberg, Marianne Vadgaard Christensen, Margrethe Skovgaard Larsen, Bente Rindsig og Carsten Nielsen. Nr. 6, s. 4-11

Vesterager Pedersen, Claus

Danmarks Forskningsbiblioteksforening og "politikken" / Claus Vesterager Pedersen. Nr. 1, s. 28

Hjemmeside – comeback www.dfd.dk / Lene Stampe Mortensen og Claus Vesterager Pedersen. Nr. 5, s. 28

En hyldest til "mor" Danmarks Biblioteksforening fylder 100 år / Claus Vesterager Pedersen. Nr. 8, s. 28

Viemose, Hans Chr.

Pionerårene ved Rehabiliteringscentret for Torturofre / Annelise Leonhardt, Hanne Stemann og Hans Chr. Viemose. Nr. 2, s. 15

Vinterinternatet

Vinterinternat 2005 – de studerendes indtryk / Kamma Kirk Sørensen, Mads Kromann-Larsen og Louise Thomsen. Nr. 3, s. 20

Virtual Reference

Permanente identifikatorer for digitale objekter / Adrian Price og Kasper Løvsschall. Nr. 1, s. 16-23

Virtual reference og biblioteker i USA / Peter Søndergaard, Gert Poulsen, Poul Erlandsen og Holger Dyrbye. Nr. 2, s. 4-9

Webarkivering

Dansk webarkivering / Lennart Björneborn. Nr. 5, s. 4-5

Google Scholar – det globale e-bibliotek? / Peter Søndergaard. Nr. 5, s. 18-19

Webservices

Fælles udvikling – eget udtryk / Birte Christensen-Dalsgaard. Nr. 4, s. 20-24

Weimann, Susanne

Statens Netbibliotek / Susanne Weimann og Karen Grundvad Kvist. Nr. 1, s. 10-11

Wind, Charlotte

De fem i feltet – feltbesøg som supplement til undervisningen / Karen Hytteballe Andersen, Kamma Kirk Sørensen, Malene Muurmann, Bettina Jeanette Nielsen & Charlotte Wind. Nr. 4, s. 18-19

Næste generation af webservices!

Andet møde i DEFF XWS webservices formidlingsprojekt

Den 31. januar 2006

Kl. 10.30 – 14.30 i Århus

Hvis du også er blevet træt af at tale om webservices og vil se konkrete resultater, så er dette seminar noget for dig. På seminaret vil vi præsentere dig for en lang række spændende cases, og du vil få masser af inspiration til, hvordan dit biblioteks ressourcer kan bringes i spil på en ny måde.

Målgruppen for seminaret er webmastere og informationsarkitekter med ansvar for biblioteksportaler og websites. Seminaret vil også kunne bruges som inspiration for dig, der blot har interesse for forskningsbibliotekernes virkefelt i fremtiden.

Webservices er vigtige i forbindelse med at bringe et biblioteks ressourcer i spil uden for bibliotekets rammer. Seminaret vil specielt belyse dette aspekt ved hjælp af en række illustrative eksempler. Oplæggene vil ikke kun fokusere på selve den tekniske side af sagen, men også på, hvordan ideen opstår, og hvad det stiller af krav til samarbejde mellem udbyderen og anvenderen af webservicen for at

realisere visionen. Endvidere vil deltagerne i seminaret få en større fornemmelse af, hvorfor der ikke bare kan opstilles en nem facitliste til implementeringen af webservices.

DEFF XWS Testbed projektet er etableret med det formål at gøre bibliotekerne i stand til at opnå de mange fordele, der er i at udnytte XML webservices på en effektiv måde. Dermed udbredes og stimuleres udnyttelsen af XML webservices til gavn for de enkelte biblioteker og DEFF infrastrukturen.

Deltagelse i seminaret er gratis.

Hurtig tilmelding på www.cvt.dk/defxwssem2006/ tilrådes, men senest d.16. januar 2006.

Oplysninger om sted for seminaret i Århus og endeligt program vil blive udsendt i midten af januar måned. Kontaktperson er:

Per Steen Hansen

Handelshøjskolens Bibliotek i Århus (psh@asb.dk).

PROGRAM

Indledning og præsentation af dagens program

Per Steen Hansen, Handelshøjskolens Bibliotek i Århus

Findes der nemme genveje til implementering af webservices?

Erfaringer fra Statsbibliotekets arbejde med bl.a. webservices til Netbiblioteker
Birte Christensen-Dalsgaard, Statsbiblioteket

Hvordan kan forskningsdata fra forskningsregistreringssystemet PURE bruges effektivt i portaler og cms-systemer ved hjælp af webservices

Peter Kjaer Guldbaek, Atira

PENLIST – Et webservice orienteret approach til generering af pensumlister i et læringsmiljø

Mogens Sandfær, DTV & Per Steen Hansen, Handelshøjskolens Bibliotek i Århus

Det nye søgeværktøj for Statsbibliotekets brugere ved hjælp af webservices

Målet er samsøgning i samtlige ressourcer på Statsbiblioteket
Hans Lauridsen, Statsbiblioteket

Forskningsdatabasen ORBIT, en vigtig udbyder af webservices i DTUs informationsarkitektur

Alfred Heller, DTV

DTUs web-site og CMS SiteCore, en central portal til bla. ORBIT webservices

Repræsentant for DTUs webredaktion, Bysted A/S eller Netmester A/S

Samsøgning i billeder på Det Kongelige Bibliotek

Et praktisk eksempel på hvordan man ved hjælp af en webservice kan give enkel samlet adgang til billedmateriale som ligger fordelt på flere databaser og websites

Anders Conrad, KB

Samsøgning – et varmt emne

Af Helle Lauridsen

Mange har det allerede – endnu flere er i gang med at implementere eller ønsker sig det brændende. Samsøgningsværktøjerne ses ofte som løsning på den stedse mere uoverskuelige navigation i informationsjunglen. Et interface, hvor alle bibliotekets elektroniske ressourcer kan søges under ét uden at låneren behøver at sætte sig ind i basernes indhold eller søgegrænseflade.

Helle Lauridsen
Sektionsleder for Tidsskriftsservice
Statsbiblioteket
hla@statsbiblioteket.dk

Men er det løsningen? Eller blot (endnu) et hjælpeværktøj? Og – hvordan vælger man hvilken model, man skal investere tid og kræfter i?

Jeg har i løbet af det sidste halve år beta-testet og er nu med til at implementere et enkelt produkt og har herudover forsøgt at sætte mig så godt ind i markedet og de forskellige løsningsmodeller, som det har været mig muligt. Løsningerne er mange, men kan groft inddeles i to overordnede grupper: Dem der integrerer data fra databaser og tidsskriftsmetadata i en stor samsøgningsdatabase (Elin – Lund og DADs – DTV) og dem der giver en overordnet ”paraply”, som så søger ned i de enkelte databaser, tidsskriftsartikler, ebøger mm. Det er strukturen i de sidstnævnte, jeg har kigget nærmere på og vil beskrive her.

I oktober 2005 var jeg med til at koordinere DEFFs seminar om samsøgning på Danmarks Biblioteksskole, hvor fem forskellige leverandører: Central Search fra Proquest, Searcher Analyser fra TDNet, EnCompass – Endeavour, MultiSearch – CSA samt Metalib – Fujitsu præsenterede deres programmer. De fleste af disse programmer er allerede under overvejelse/implementering på danske biblioteker.

Forretningsmodellerne kan groft opdeles i to: Fra systeminstallationer med krav til den lokale IT om vedligeholdelse og med mange

muligheder for lokalt interface tilpasning til en årlig licens, hvor alt passes eksternt af leverandør med de mere begrænsede muligheder for lokal integration, som dette giver.

Systeminstallationer: Endeavour og Metalib, den bedst kendte af disse er Metalib forhandlet af Fujitsu, som også står bag Aleph og Sfx. Licensen til dette program, købes af det enkelte bibliotek, som så opsætter og tilpasser programmet lokalt i den lokale webstruktur. Licensen er et engangsbeløb, en anskaffelses-sum, og derefter betales der et årligt vedligeholdelsesbeløb. Programmets kan ligge på en lokal server, men kan også hostes hos Fujitsu.

Central Search, Searcher Analyser og Multisearch hostes alle eksternt. Opsætning, server, vedligeholdelse af programmet, opdateringer etc. betales som del af den faste årlige licens. Prisstrukturen er afhængig af antal brugere og antal opsatte baser, og varierer meget efter leverandør.

Søgegrænsefladerne er meget forskellige, især da mange af dem kan tilpasses i forskellig grad. Så vidt jeg ved, sender alle systemerne søgningen ned i de ønskede baser og er så sat op til at returnere et sted mellem 10 og 20 hits pr. database.

Men selvom søgeinterface, betalingsmodel og opsætning er forskellig, er selve ideen dybt inde i opsætningen måske ikke så forskellig? Hvad er det, som får samsøgningsværktøjerne til at samsøge?

Det er de såkaldte ”Connectors”. Samtlige systemer opererer med ”connectors”, er programmeret til at sende søgningerne korrekt ind i de enkelte databaser og derefter tilbage til samsøgnings modulet.

Disse connectors er efter min mening kernen i systemerne, den kerne der får systemerne til at virke som ønsket. De laves ofte af eksterne firmaer, som udelukkende koncentrerer sig om at udvikle selve metasøgningsprogrammet. En af de mest kendte leverandører er MuseGlobal, som f.eks. er underleverandør til både Metalib og MultiSearch. Connectorernes antal og kvalitet er alfa og omega for et velfungerende system: hver base, man ønsker at samsøge, kræver en connector, hvis de ikke allerede eksisterer, tager udviklingen tid og koster ofte ekstra og er den ustabil eller dårlig programmeret, gør det hele programmet utroværdigt.

Hvad er det, som får samsøgningsværktøjerne til at samsøge?

Før man beslutter sig...

En enkelt dags demonstrationer er sjældent nok til at kunne beslutte sig for hvilket et system, man ønsker at arbejde med, men for mig fik den i hvert fald spørgsmålene, man skal stille, til at stå lidt klarere:

Hvor megen tid og hvor mange penge vil man ofre på projektet?

Her er tid ikke bare tid, men også et valg mellem IT tid og bibliotekar tid – hvor mange ressourcer har man?

Og hvor meget skal systemet kunne integreres i den lokale webgrænseflade?

Og får man mere for flere penge og flere lokale ressourcer?

Kan systemet søge i alle slags baser Z39.50, web, xml?

Hvordan fungerer det daglige administrationsmodul?

Er det let at opsætte nye emnepakker?

At oprette nye ressourcer?

Hvilke Connectors findes allerede i systemet?

Kan man allerede fra begyndelsen samsøge de baser man ønsker?

Koster det ekstra at få udviklet nye?

Er søgeinterfacet intuitivt og kan det tilpasses bibliotekets andre tilbud?

Man kan læse mere om samsøgningsdagen på:
<http://snipurl.com/federated>

Præsentationerne for dagen ligger på <http://snipurl.com/irdd>

Et par af leverandørerne har åbnet for demoversioner på ProQuest:
http://demo.cs.serialssolutions.com/?SS_LibHash=KA9YH9GR5U
 Username/Pwd: sersol/search

CSA: www.csa.com/e_products/multisearch_login.php
 Username/Pwd: denmark/denmark123

Noget dagen ikke havde mulighed for at vise var, hvordan systemerne virker i den virkelige verden, med rigtige spørgsmål fra levende lånere, og her har jeg været så heldig at få lov at kigge lidt nærmere på flere systemer og har lært en del om samsøgnings ideens' svagheder og styrker.

Svagthed og styrker

For det første, ligegyldigt hvor store mulighederne er for at præcisere sin søgning i samsøgningsprogrammet, er selve søgningen afhængig af, hvad den originale base giver af muligheder: hvilket betyder, at f.eks. keyword-søgning kun er mulig, hvis de originale databaser tillader det. Så glem alt om avancerede forfatter, titel, keyword, søgninger! Statsbiblioteket har f.eks. opsat alle vores online tidsskriftspakker som en emnepakke og mange af dem har kun et søgefelt – quicksearch.

Hvor godt beskriver en metasøgning litteraturen indenfor et emne? Når hver database er sat til at returnere mellem 10 og 20 hits til det fælles søgeresultat, vil det jo for nogen emner og databasers vedkommende være en promise af svarene og for andre måske alt – jeg har derfor hørt flere foreslå at bruge et samsøgningsværktøj som et skan over hvilke databaser, der er relevante at søge videre i (man kan se hvor mange hits der har været fra den enkelte database) og så fortsætte søgningen i dem.

Det kunne måske lyde som om, Metasøgning er for upræcist til at kunne give brugbare resultater, men med tidens voksende antal elektroniske adgange, som for både bibliotekarer og slutbrugere kan virke uoverskuelige og meget svært tilgængelige, giver det et hurtigt overblik over et nyt emne og en nem indgang til bibliotekets jungle af online ressourcer.

De går til vaflerne på AUB

AUB's brugere har i december været ekstra glade for biblioteket. I forbindelse med en udstilling om julen har lånerne hver eftermiddag i hele julemåneden kunnet bage vafler – som det ses på billedet, et meget populært initiativ, som også har betydet den herligste juleduft på AUB.

Foto: Karen Dissing, AUB
Tekst: Tove Lohsien, AUB

GRATIS NORSK ARTIKKELBASE

De rare mennesker på Nasjonalbiblioteket i Norge meddeler, at søgning i den norske artikelbase Norart bliver gratis pr. 1.1.2006! Hvis man ikke tidligere har givet brugerne adgang til søgning i denne base, så er chancen der altså nu – og ganske gratis! Norart er en tjeneste som giver referenser til artikler i et udvalg norske tidsskrifter og årbøger.

Her findes tidsskrifter fra alle fagområder, men tidsskrifter med mere alment indhold prioriteres frem for rent specialfaglige.
www.nb.no/baser/norart

PROGRAMOMRÅDE BRUGERFACILITETER OG BIBLIOTEKSVAGTEN

På basis af en bevilling fra DEFF samt Biblioteksvagtens økonomiske midler startes et 2 årigt projekt med et nyt software til virtuelt reference i begyndelsen af 2006. Det nye system er udviklet af det amerikanske firma Docutek under navnet VRL+, og det vil blive driftet fra Roskilde Universitetsbibliotek i projektperioden.

For Biblioteksvagten betyder projektet, at man i løbet af de første måneder af 2006 vil påbegynde oplægningen af og omlægningen til det nye chatsoftware med forventet ibrugtagning af ny chat i februar-marts. Deltager man allerede i Biblioteksvagten, vil man blive informeret om ændringerne fra den sædvanlige kilde.

På Biblioteksvagtens og Brugerfaciliteters vegne, Peter Søndergaard, RUB.

ARBEJDSGRUPPEN "FOKUS PÅ FORSKNINGSBIBLIOTEKERNE"

DTUB's informationsressourcer gør dit arbejde bedre – brugerundersøgelse på universitetsbiblioteket

Universitetsbiblioteket, DTUB, igangsatte dette efterår en række undersøgelser for at afdække brugernes opfattelse af bibliotekets elektroniske og fysiske informationsmaterialer, faciliteter og service.

Læs mere om DTUBs brugerundersøgelse:
www.dtv.dk/dtub/om/brugerunder.aspx

STATSLIGE UDDANNELSESbiblioteker I FORANDRING

Oplæg til diskussion i de biblioteks-faglige kredse samt TR-fora.

Debatoplæg fra Globaliseringsrådet giver grund til at tro at der vil ske strukturændringer indenfor de statslige uddannelsesinstitutioner og uddannelsesbiblioteker.

Læs regeringens debatoplæg om *Videregående uddannelser i verdensklasse* www.globalisering.dk/multimedia/Debatopl_g_om_VU_1.pdf

GRATIS PRESSEKLIP

Hver uge gennemgår vi de største danske aviser og registrerer artikler, der beskriver temaer og emner omhandlende undervisning, forskning og biblioteker. Materialet bruger vi til at følge den skrevne presse, for derigennem at identificere temaer til opfølgning i medierne generelt samt interne og eksterne beslutningstagere. Det hele sker i forbindelse med det fælles BF-/DF-projekt "Fokus på forskningsbibliotekerne", som løber 2005-07.

Vi klipper hver uge fra Politiken, Berlingske Tidende, Weekendavisen, Børsen, Jyllands-Posten, Information, MetroXpress og Kristeligt Dagblad. Vi kan pga. ophavsretten ikke levere hele artiklen, men vi beskriver den med titel, forfatter, avis, dato og emneord. Så du kan vurdere om den er interessant og så det er en smal sag f.eks. at slå den op i Informedia.

Presseklip finder du som en excel-fil på www.dfd.dk, vælg fora -> fokus på forskningsbibliotekerne -> presseklip.

Følg med os ind i fremtiden!

I takt med ændringerne i informationslandskabet har EBSCO ændret sig og udviklet tjenester og produkter, som bedst muligt imødekommer kundernes behov. Fra tilgang til elektroniske tidsskrifter og administrationsværktøjer til vor professionelle stab - EBSCO har personerne, systemerne og ressourcerne til at tilgodese Jeres behov.

Vore 19 kontorer verden rundt tilbyder lokal service med global support/støtte fra vores internationale hovedkontor.

EBSCO's økonomiske stabilitet er en garanti for, at vi lever op til vores forpligtelser og at vi forstætter med at udvikle løsninger, der passer til Jeres bibliotek.

Pålidelighed, service, innovation, tekniske løsninger

- Kun hos EBSCO Information Services

www.ebsco.com

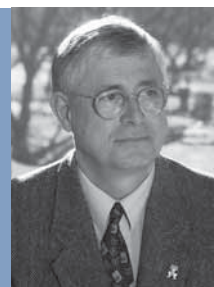
EBSCO
INFORMATION SERVICES

Digitalisering og ophavsretsloven

Af Harald v. Hielmcrone

Store dele af den engelsksprogede faglitteratur er allerede, eller bliver inden for en overskuelig fremtid, online tilgængelig. Derfor er en digitalisering af trykt dansksproget faglitteratur nødvendig, hvis dansk skal kunne bevares som fagsprog. Den gældende ophavsretslov begrænser værdien af digitalisering af trykt faglitteratur, da det i praksis er umuligt at indgå aftale med rettighedshaverne om vilkårene for tilgængeligheden. Forfattere, forlag og biblioteker har derfor en fælles interesse i at ophavsretsloven ændres, således at den danske faglitteratur kan gøres tilgængelig på samme vilkår, som den engelsksprogede.

Harald v. Hielmcrone
Forskningschef
Statsbiblioteket

De gældende regler

Ophavsretslovens § 16 og 16 a, der trådte i kraft 1. juli 2005, tillader ABM institutionerne – arkiverne, bibliotekerne og museerne – at digitalisere deres samlinger og gøre dem tilgængelige for brug på stedet, dvs. inden for institutionens enemærker. Pligtafleverede værker i digital form må endvidere stilles til rådighed for online adgang for forskningsformål.

Ophavsretsloven § 13 giver mulighed for på aftalelicensvilkår at udlåne værker i digital form til brug for undervisning efter aftale med en forvaltningsorganisation (COPY-DAN).

Ophavsretsloven § 16 b giver mulighed for på aftalelicensvilkår at indgå aftale om elektronisk forsendelse af artikler fra aviser, tidsskrifter og samleværker, kortere afsnit af bøger og andre udgivne litterære værker samt illustrationer og noder, som er gengivet i tilslutning til teksten.

Der er indgået en rammeaftale mellem CopyDan Tekst og Node og Biblioteksstyrelsen om digital dokumentlevering af videnskabelige trykte tidsskrifter. Det er altså ikke lykkedes at nå frem til en aftale, der udnytter de muligheder, der er anført i § 16 b, idet aftalen kun omfatter videnskabelige trykte tidsskrifter.

§ 16 b omfatter ikke radio- og fjernsynsudsendelser og giver ikke mulighed for at etablere databaser med eksternt online adgang for almenheden. Det er denne begrænsning, der er emnet for denne artikel.

Google Print og J-Stor

I 1995 grundlagde The Mellon Foundation et digitalt arkiv, J-Stor (Journal Storage), bestående af scannede trykte tidsskrifter. Man scanner samtlige årgange af udvalgte titler frem til 5 eller 3 år fra udgivelsesåret (moving wall).

Der er ikke indgået aftale med ophavs-mændene herom, men The Mellon Foundation står inde for at betale alle ophavsretlige vederlagskrav, der måtte blive rejst. Efter sigende har der endnu ikke været nogen.

Nogenlunde samtidig hermed begyndte de store tidsskriftsforlag og -distributører at markedsføre deres tidsskrifter i elektronisk form.

Efter 10 års udvikling er næsten alle engelsksprogede tidsskrifter nu tilgængelige i elektronisk form. Gradvist bliver også ældre årgange af tidsskrifter, der ikke er omfattet af J-Stor, tilgængelige i elektronisk form.

I 2004 tog Google et tilsvarende initiativ. Man traf aftale med nogle af USA's førende videnskabelige biblioteker samt The Bodlean Library i Oxford om at scanne deres samlinger og stille dem til rådighed for almenheden. For nogle måneder siden tog Yahoo et tilsvarende initiativ i samarbejde med Microsoft.

Sideløbende hermed udgiver de store videnskabelige forlag, herunder Oxford University Press, samlinger af deres trykte udgivelser i elektronisk form. Sådanne elektroniske biblioteker omfatter også nyudgivet litteratur – i visse tilfælde endog bøger, som endnu ikke er udkommet i trykt form.

Medens de elektroniske tidsskrifter er søgbare via bibliografiske oplysninger, abstracts o.l., gøres selve teksten af de digitaliserede bøger søgbar. Det er altså muligt at søge på ord eller sætninger i selve teksterne, og søgemaskinerne er således indrettet, at de kan præsentere de fundne bøger på en fornuftig måde, ordnet efter relevans.

Dansk som fagsprog

I flere europæiske lande, herunder også i Danmark, har der gennem længere tid været

arbejdet med digitalisering af udvalgte ældre bøger og tidsskrifter, for hvilke den ophavsretlige beskyttelsestid er udløbet.

Kendetegnende for disse projekter, der er af høj kvalitet, er imidlertid, at de endnu kvantitativt slet ikke kan måle sig med, hvad der sker på det angloamerikanske område.

Mens en stor del af den engelsksprogede tidsskriftslitteratur i kraft af forskningsbibliotekernes licensaftaler er online tilgængelig for bibliotekets brugere, er danske tidsskrifter alt overvejende kun tilgængelige i trykt form. Man kan identificere indholdet ved at søge i Dansk Artikel Index, der er tilgængelig via www.bibliotek.dk, og i samme system bestille kopier af ønskede artikler til levering på sit bibliotek. En udmærket service, men dog en, der halter bagefter i sammenligning med den umiddelbare online adgang, man kan få til de engelsksprogede tidsskriftsartikler.

Da brugerne tit har travlt, er resultatet, at danske artikler vælges fra, såfremt brugeren kan finde relevant engelsksproget litteratur online. Dette adfærdsmønster ses fortrinsvist på de videregående uddannelsessteder. På de mellemlange og korte uddannelser er det foretrukne sprog stadig dansk, og her har den dansksprogede faglitteratur endnu en konkurrencefordel.

Med fremkomsten af elektroniske fagbøger må det forventes, at det samme adfærdsmønster vil slå i gennemsigtighed også for den monografiske litteratur.

Den nærliggende konklusion er, at såfremt det danske sprog skal kunne bevare sin status som fagsprog, er det bydende nødvendigt, at dansk faglitteratur er lige så let tilgængelig, som den engelsksprogede.

Mens en stor del af den engelsksprogede tidsskriftslitteratur i kraft af forskningsbibliotekernes licensaftaler er online tilgængelig for bibliotekets brugere, er danske tidsskrifter alt overvejende kun tilgængelige i trykt form.

Endnu dominerer dansk faglitteratur på de mellemlange og korte uddannelser, men det er nok kun et spørgsmål om tid, og i samme omfang der sker et domænetab for det danske sprog, svinder muligheden for udgivelser af dansk faglitteratur.

Forlagenes holdning

Forlagene har været yderst tilbageholdende med at gå ind på e-bogs-markedet. På det seneste har forlaget Museum Tusulanum taget et prisværdigt skridt og meldt sig under fanerne hos Google, men derudover er der tale om små og spredte forsøg.

Den samme tilbageholdenhed kunne man iagttagte i forbindelse med forhandlingerne om udmøntningen af ophavsretslovens § 16 b. Det var forståeligt, at aviserne ønskede at holde sig uden for aftalen, da en elektronisk forsendelse af avisartikler kunne konkurrere med InfoMedia, som man netop var ved at markedsføre. Men det er vanskeligt at se, hvorfor man ikke i øvrigt kunne udnytte lovens muligheder.

At elektronisk forsendelse af kopier af artikler fra ikke-videnskabelige tidsskrifter, herunder fagblade, samleværker og kortere afsnit af bøger, skulle kunne ødelægge markedet for disse produkter, er vanskeligt at se. Tidligere årgange af tidsskrifter købes kun undtagelsesvist, og da hovedsagelig af hensyn til indbindingen (pga. bortkomne hæfter). Disse vil stadig blive købt. Og frygtede man for salget, kunne man have fastsat en åremålsgrænse for udgivelser, der kunne omfattes af aftalen.

I stedet for valgte man den forsigtige vej, der med stor sikkerhed bidrager til at fjerne den danske faglitteratur fra brugernes bevidsthed som et reelt tilbud.

Digitalisering af trykt faglitteratur

Der er to veje ud af denne misere. Den ene består i, at forlagene i langt højere grad, end det har været tilfældet, begynder at udgive faglitteratur i elektronisk form. Den anden består i, at der storstilet sættes på at digitalisere den trykte tidsskriftslitteratur, således at den kan tilgængeliggøres på lige fod med den udenlandske. Målet bør være, at de tidsskrifter, der indekseres i Dansk Artikel Index, kan gøres online tilgængelige.

Den opgave, at digitalisere trykte udgaver af tidsskrifter, kan forlagene ikke løse, og de har næppe heller nogen økonomisk interesse i at gøre det. Grunden er, at forlagene normalt ikke har de digitale rettigheder. Det ville derfor indebære, at forlagene skulle indhente tilladelser fra hver eneste forfatter og illustrator. Dette er reelt en umulig opgave, og forlagene kan formentlig heller ikke forvente en så stor fortjeneste ved benyttelsen af det digitaliserede tidsskrift, at omkostninger ved både klarering og digitalisering kan tjenes hjem igen.

Heroverfor står ABM-institutionerne. De kan inden for rammerne af den gældende lovgivning faktisk digitalisere udgivne værker uden at skulle spørge ophavsmændene eller andre rettighedshavere om lov. Til gengæld må de ikke give adgang til disse digitaliserede værker fra steder uden for institutionen. De må kun benyttes på stedet.

Dette er en så alvorlig begrænsning i tilgængeligheden, at man nok vil betænke sig på at foretage den nødvendige investering, med mindre f.eks. bevaringshensyn gør en digitalisering uomgængelig.

Ændring af ophavsretslovens § 16 b

Skal denne situation ændres, er det nødvendigt at ændre ophavsretslovens § 16 b. Denne bestemmelse muliggør som nævnt, at der kan indgås aftaler på aftalelicensvilkår om elektronisk forsendelse. Den samme bestemmelse indeholder imidlertid et forbud mod, at der kan indgås aftale om at give brugere online adgang. Det siges således udtrykkeligt, at

”Bestemmelsen i 1. pkt. omfatter ikke udsendelse i radio eller fjernsyn eller tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt, jf. § 2, stk. 4, nr. 1, 2. led.”

Såfremt forbuddet mod ”tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt” blev fjernet, ville bibliotekerne kunne indgå en licensaftale med den relevante forvaltningsorganisation, her COPY-DAN, om online adgang, f.eks. på samme vilkår, som man nu kan give i J-Stor.

En sådan aftale ville kunne gøre det væsentligt mere attraktivt for bibliotekerne at investere i digitaliseringsprojekter, og det ville kunne generere en indkomst til rettighedshaverne, som de nu er afskåret fra.

Det er derfor vanskeligt at se, at det ikke skulle være en fælles interesse for forfattere, forlag og biblioteker at anmode Kulturministeriet om at foreslå Folketinget, at lovens ændres således at dette muliggøres.

Da brugerne tit har travlt, er resultatet, at danske artikler vælges fra, såfremt brugeren kan finde relevant engelsksproget litteratur online.

Danmarks Forskningsbiblioteksforenings Vinterinternatmøde

Tilmelding senest 17. 2. 2006 via
DFs hjemmeside: www.dfdf.dk

Klarskovgaard, 9. 3. – 10. 3. 2006

Programmet vil løbende blive
opdateret på hjemmesiden

Digitale rettigheder i informationssamfundet – borgernes fremtidige adgang til information

Teknologien kan nu på mange og nye måder principielt give fri og lige adgang for alle til alt offentliggjort materiale, hvis man vel at mærke har adgang til en computer. Det betyder væsentlige ændringer i forbrugsmuligheder og mønstre løsrevet fra tid og sted. Samtidig kan teknologien med den såkaldte "Digital Rights Management" (DRM) sikre ophavsrettigheder for digitale produkter.

Teknologirådet offentliggjorde i oktober 2005 rapporten "Digitale rettigheder i informationssamfundet - muligheder og udfordringer for borgernes adgang til

information". Det har kun i begrænset omfang affødt debat. Digitale rettigheder kan betyde væsentlige ændringer i den informationsbærende offentlige servicesektor. Hvorfor medfører teknologiske ændringer restriktioner og hvad er det, der sker med servicebegrebet? Bibliotekerne er ikke alene om at slås med ændringer i servicebegrebet og restriktioner styret af teknologi. Danmarks Forskningsbiblioteksforening indbyder derfor væsentlige aktører som Danmarks Radio, ITEK (Branchefællesskabet for IT, Tele, Elektronik og Kommunikationsvirksomheder), Digital Forbrug Danmark, Den

Danske Forlæggerbranche samt Datatilsynet til at gå i dybden med emnet og stille op til debat. Der suppleres med vinkler til Biblioteksstyrelsens strategi for biblioteksudvikling i de kommende år samt oplæg om den såkaldte Open access bevægelse, hvor forskernes afgivelse af rettigheder til deres publikationer problematiseres.

Vi ser frem til en meget spændende konference og håber på deltagernes aktive indsats med spørgsmål og debat.

FORELØBIGT PROGRAM

Torsdag d. 9. 3. 2006

Kl. 10.00 - 11.00	Ankomst, kaffe, rundstykker
Kl. 11.00 - 11.10	Velkomst
Kl. 11.10 - 12.00	Hvorfor medfører den teknologiske udvikling restriktioner? Hvordan ser fremtiden ud? / (Taler er endnu ikke bekræftet)
Kl. 12.00 - 12.45	Informations- og kommunikationsteknologiens indvirkning på service begrebet
/v. Professor Knud Erik Skovby, Center for Information and Communication Technology, DTU.
Kl. 12.45 - 14.00	Frokost, indkvartering
Kl. 14.00 - 14.45	Digital information. Digital infrastruktur /v. Peter Mogensen, formand for Digital Forbruger Danmark
Kl. 14.45 - 15.30	"DRs rettighedsmæssige udfordringer i den digitale verden" /v. Advokat Caroline Reiler, DR JURA
Kl. 15.30 - 16.00	Kaffe
Kl. 16.00 - 16.45	IKT og Danmarks fremtid /v. Direktør Tom Togsverd, ITEK (Dansk industris it-branchesammenslutning)
Kl. 16.45 - 17.15	Opsamling og sammenhæng til Biblioteksstyrelsens strategiske oplæg for biblioteksudviklingen i Danmark
/v. Direktør Jens Thorhauge, Biblioteksstyrelsen
Kl. 19.00	Middag

Fredag d. 10. 3. 2006

Kl. 09.00 - 09.10	Godmorgen
Kl. 09.10 - 10.00	Open Access
/v. Member Services Manager Nick Evans, The Association of Learned and Professional Society Publishers (ALPSP), U.K.
Kl. 10.00 - 10.30	Åben og fri adgang til forskningsresultater og -publicering / Taler er endnu ikke bekræftet
Kl. 10.30 - 10.45	Kaffe
Kl. 10.45 - 11.30	Forlæggerforeningens e-portal
/v. Vivi Antonsen Tvedt, Jurist- og Økonomforbundets Forlag og Finn V. Andersen, Gyldendal Akademisk;
Gratis bøger og kompendier til studiebrug / v. Kristian Buus, Ventus Publishing, Aps (ikke endeligt bekræftet)
Kl. 11.30 - 12.00	Netarkivet.dk /v. Funktionsleder Bjarne Andersen, Statsbiblioteket.
Kl. 12.00 - 13.00	Begrænsninger, etik og lovgivning /v. Professor Peter Blume, Københavns Universitet, medlem af Datarådet.
Kl. 13.00	Afslutning, frokost, afrejse

Pris: 3.200 kr. for medlemmer af Danmarks Forskningsbiblioteksforening, 3.700 kr. for alle andre

JANUAR	31.	Århus	Næste generation af webservices! (se annoncering i dette nr.)
FEBRUAR	3. – 4.	Middelfart	“Nye trends på fag- og forskningsbiblioteker” Statsgruppens internatmøde 2006. http://grupper.bf.dk/stat/
	7. – 9.	Bielefeld Tyskland	”Redefining the Library” 8th International Bielefeld Conference http://conference.ub.uni-bielefeld.de/2006/programme
	9.	KB	Kataloger på kryds og tværs Temadag arrangeret af DF Forum for Registrering www.dfdk.dk/arrangementer.php?forald=5&menuid=40
MARTS	9. – 10.	Klarskovgård	DF Vinterinternat
	22. – 24.	Utrecht, Netherlands	“Changing Needs, Changing Libraries” 12th Seminar of The LIBER Architecture Group www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/lagensb.htm
	23. – 24.	Helsingfors	The 5th Nordic Virtual Reference Conference http://conference2006.lib.hel.fi/
MAJ	8. – 10.	Ronneby, Sverige	”Netlearning 2006” Konference om netbaseret læring www.netlearning.se/2006/
	17. – 20.	Oslo	EBSLG annual conference www.ebslg.org/public/Events/norway.htm
JUNI	14. – 16.	Bansko, Bulgaria	ELPUB 2006: Digital Spectrum: Integrating Technology and Culture 0th International Conference on Electronic Publishing www.elpub.net
JULI	4. – 7.	Uppsala, Sverige	LIBER 35th Annual General Conference www.ub.uu.se.LIBER
AUGUST	16. – 18.	København	Creating Knowledge IV - NORDINFOlit og Forum for brugeruddannelse www.ck-iv.dk
	20 – 24	Seoul Korea	”Libraries: Dynamic Engines for the Knowledge and Information Society” 72nd IFLA General Conference and Council www.ifla.org/IV/ifla72/
SEPTEMBER	7. – 8.	Roskilde	DF Årsmøde

Fra Baglinjen

Forskellige indfaldsvinkler til brug af termen: Informationskompetence

Camilla Moring, lektor ved Institut for Biblioteksudvikling, DB. Man kan godt mene, at der er gået inflation i begrebet, når man ser det anvendt en hvilken som helst undervisningsaktivitet, der foregår med biblioteket som ramme. Men ellers ikke. Begrebet har den ulempe, at det næsten udelukkende anvendes af folk fra bibliotekssektoren. Det gør begrebet svært at formidle til andre grupper f.eks. undervisere, som jo er vigtige samarbejdspartnere for biblioteket i denne sammenhæng.

Et større problem er, at der er opstået en form for 'selvreference' i definitionen af begrebet. F.eks. anvendes de større standarder som ACRL-standard og ANZILL-standard næsten alle steder, og det betyder, at man næsten får standardiseret begrebet internationalt. Grundlæggende er det problematisk at forsøge at standardisere en proces som IL. En klar ulempe ved standardiseringen er endvidere, at man risikerer at lukke af for andre forståelser af information literacy – f.eks. nogle, der ikke udspringer af den vestlige verdens opfattelse af uddannelse/læring, som kunne berige begrebet eller det praktiske arbejde lokalt.

Annette Skov, studielektor ved Institut for Informationsstudier, DB, mener også, at der er gået inflation i begrebet. IK er blevet en paraplyterm, som efterhånden dækker store dele af bibliotekernes virksomhed. Især er der en tendens til, at undervisning i informations-søgning bliver synonym med IK, selv om IK-begrebet dækker betydelig mere end søgning af information. IK som formuleret i standarder - og hos Bruce [Christine Bruce, red.] - lægger vægt på kritisk tænkning, analyse og syntese, altså hele videnskonstruktionsprocessen – brugen af information. Termen er efterhånden så indarbejdet, at den er svær at slippe af med igen. De sidste par år har den glædeligvis også

spredt sig til vores samarbejdspartnere, og jeg tror, det vil vække stor forvirring, hvis vi skal til at tale om et andet begreb. Jeg mener, det er kommet for at blive. Man skal være klar over, at indholdet ikke er umiddelbart indlysende for andre, men kræver en vis tilvænnning. Egentlig er informationshåndteringskompetence bedre, men det er så pokkers uhåndterligt! På institutionerne skal man nok være opmærksomme på, hvilke begreber, der ellers er i spil, som dækker IK mere eller mindre, og relatere sig til dem. Problemet med IK begrebet er også, at det er kontekstafhængigt. Informationskompetence for en brandmand (der er faktisk lavet en australsk undersøgelse af, hvilke IK en brandmand skal være i besiddelse af) og en studerende på en videregående uddannelse har forskellige kontekster og behov. Summa summarum: termen er ikke ideel, men jeg kan ikke hitte på nogen bedre, så havde jeg gjort det. Og tidspunktet er forpasset.

Hanne Leth Andersen, Lektor ved Center for Undervisningsudvikling, Det humanistiske og det teologiske Fakultet, AU. Jeg har været bekendt med termen informationskompetence nogle år, hvor vi på HUM har forsøgt at etablere et bedre samarbejde mellem undervisere og bibliotekarer. I starten havde jeg lidt svært ved at forstå, hvor langt ind i en opgaveproces denne kompetence gik.

Jeg synes ikke, der er gået inflation i brugen, for jeg hører den ikke brugt særlig tit. Vi har forsøgt at indarbejde kompetencen i studieordninger og kompetencebeskrivelser på vore uddannelser - især på 1. år.

Selv synes jeg, termen er udmærket. Det gælder om at være i stand til at finde, sortere og forholde sig til information. Meget væsentlige i et informationsfund. Om begrebet er tilstrækkeligt beskrivende og dækkende,

er et spørgsmål om man tror, at det udelukkende handler om at fremskaffe information. Men hvis det er en kompetence til at anvende information, er det jo nødvendigvis mere vidtrækkende. Måske ville en bedre term være: informations-søgnings-, udvælgelses- og anvendelseskompetence.

Niels-Henrik Gylstorff, overbibliotekar AUB. Vi benytter på Aalborg Universitetsbibliotek begrebet 'informationskompetence' indad i organisationen som samlebegreb for vores udvikling af forskellige tilbud til undervisningen ved Aalborg Universitet. Vi er blevet meget forsigtige med at bruge begrebet i forhold til underviserne, som er vores indgang til de studerende, for underviserne forstår det simpelthen ikke. De har svært ved at forholde sig til begrebet, og det vil koste mange kræfter fra vores side at sætte dem ind i det. Den energi vil vi hellere bruge på undervisningen.

Vi ønsker, at støtte de studerende i deres læreproces med at udvikle et metodisk redskab i forbindelse med informationssøgning, som de kan bruge her og nu i deres opgave- og projektskrivning, samt på sigt i deres livslange læring. Underviserne ønsker en præcis beskrivelse af, hvad det er, vi tilbyder fagligt og pædagogisk, og hvilken mening, det giver i relation til den undervisning og vejledning, som de er ansvarlige for. Et vanskeligt forklarligt begreb som informationskompetence, kommer derved nemt til at stå i vejen for det, som vi egentlig ønsker at formidle. Vi fokuserer derfor i vores præsentation til lærerne meget på, at vores tilbud understøtter den pædagogik og undervisningsform, som anvendes ved AAU. Det er en problembaseret og gruppeorienteret læringsform. Og i gennemførelsen tager vores undervisning sit udgangspunkt i det faglige felt, som den gives i, så undervisningen indgår som en helt naturlig del både pædagogisk og fagligt. Vi betragter vores tilbud om informationssøgning og -behandling som et metodisk værktøj, som de studerende skal beherske som en naturlig forudsætning for at være problemløsende og fagligt kompetente.

Bente Lope, AUB
Redaktionen